Ч. 172 (14.421). Львів, неділя 2. серпня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504-060. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Еспанські посольства визнають повстанчий уряд.

БУДАПЕШТ, 1. 8. ПАТ. Еспанський шарже д' афер дон Карльос Аркос Куадра віддав посольство і консулят в Барсельоні до диспозиції тимчасового повстанчого уряду в Бурґос.

САНТІЯГО ДЕ ЧІЛІ, 1. 8. ПАТ. Перший секретар еспанського посольства подався до димісії; від тепер буде він заступати повстанчий уряд з Бурґос.

АСУНСІОН, 1. 8. ПАТ. Есп. посол і секретар посольства подалися до димісії.

РИҐА, 1. 8. ПАТ. Еспанський шарже д' афер подався до димісії.

БРЮССЕЛЯ, 1. 8. ПАТ. Вістка про димісію еспанських дипльомат. представників при бельг. уряді потверджується. Вони не хотіли співділати при закупні зброї для мадридського уряду.

КАЗАБЛЯНКА, 1. 8. ПАТ. Ген. консуль Еспанії в Рабаті Онтіверос і Ля Пляна та віцеконсуль де Гаріс зложили димісію.

НОТИФІКАЦІЯ ПОВСТАНЧОГО УРЯДУ.

ПАРИЖ, 1. 8. ПАТ. Представники повстанчого уряду повідомили уряди В. Британії, Італії та Франції (та передвчора також Японії та Портуґалії), що в Бурґос уконституувався уряд під назвою „юнта національної оборони“.

Італійські літаки в еспанському Мароко.

ОРАН, 1. 8. ПАТ. Як подають з Мелілі, з 21 літаків що вилетіли з Італії, 18 причалило в еспанському Мароко.

ПАРИЖ, 1. 8. Авас. До м. Надор (есп. Мароко) причалило 14 італійських літаків того самого типу, що літак, який розбився в Альжирі.

ЛІТАКИ Є ПРИВАТНІ.

ОРАН, 1. 8. ПАТ. 6-ох італійських летунів, що причалили в Альжирі, заявили, що їх винаймила одна італійська фірма, щоб конвоювали літак.

ЩО НА ТЕ РИМ?

РИМ, 1. 8. Авас. Тутешні міродайні кола заявляють, що їм нічого невідомо про перелет італ. літаків до Марока. Римський уряд зарядив слідство.

І ПАРИЖ?

ПАРИЖ, 1. 8. ПАТ. У своїй великій промові на тему закордонної політики мін. Дельбос згадав м. ін., що мадридський уряд муситься уважати леґальним. До Еспанії, що лучить Францію з її північно-африканськими кольоніями, мусить франц. уряд ставитися прихильно, але ніякої зброї туди не посилав.

У справі італійських літаків мін. Дельбос не хоче висловлюватися, доки не знає вислідів слідства.

СТАНОВИЩЕ БЕЛЬҐІЇ.

БРЮССЕЛЬ, 1. 8. ПАТ. Бельґійська рада міністрів ствердила, що есп. уряд замовив у Бельґії зброю. Більшість міністрів є за тим, щоб заборонити вивіз зброї до Еспанії.

Перед міжнародньою конференцією в еспанській справі?

ПАРИЖ, 1. 8. Авас. Розійшлися чутки, що французький уряд поставить внесок скликати міжнародню конференцію у справі Танжеру, у якій три заінтересовані великодержави: Франція, Англія та Італія зобовязалися би не мішатися до еспанських справ. Франц. уряд вирішить цю справу нині.

70 ЧУЖИХ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ У ЕСПАНІЇ.

ПАРИЖ, 1. 8. ПАТ. Як подає „Ле Жур“, на еспанських водах є під цю пору 30 британських морських одиниць, 12 французьких, 7—8 італійських, 4—5 німецьких, 2 американські та 2 портуґальські — разом 60—70 воєнних кораблів, не беручи в рахубу британських, висланих з Мальти до Ґібральтару. Така концентрація воєнної фльоти не має — на думку часопису — прецеденсу в історії нашого століття.

Димісія катальонського уряду.

БАРСЕЛЬОНА, 1. 8. ПАТ. Премієр Катальонії Компаніс подався до димісії, щоб дати змогу утворити уряд на ширшій основі, що відповів би теперішнім завданням та знищив фашизм. Предсідник катал. парляменту Казановас творить новий кабінет.

Бої у Ґібральтарському проливі.

КАЗАБЛЯНКА, 1. 8. ПАТ. Кружляк „Хаїме I“ заявив головній кватирі повстанців, що хоче їй піддатися. Повстанці поставили такі умовини: залога має арештувати теперішню команду і підчинитися старшинам. Відповіди дотепер нема.

6 підводних човнів з базою в Танжері намагається не допустити транспортів з Марока до Еспанії, тому повстанці пересилають інтенсивно війська понад проливом літаками. 28. липня затоплено республиканський нафтовий транспортовець. Того самого дня урядові кружляки бомбардували Севту й Мелілю; серед цивільного населення чимало вбитих і ранених. Повстанчі літаки і батерії завзято відстрілювалися і ушкодили один республиканський кружляк.

ПОВСТАНЦІ ПІД МАДРИДОМ?

ЛІССАБОНА, 1. 8. ПАТ. Повстанці твердять, що постійно зближуються до Мадриду; одна кольона заняла Ель Пардо (18 км. від столиці), інші віддалені від Мадриду не більше як на 30 км.

РАБАТ, 1. 8. ПАТ. Війська ген. Франко заняли місто Кастелльон де ля Пляна, якого залога прилучилася до них. Тепер наступають на Теруель.

ЕСПАНСЬКИЙ КНЯЗЬ КРОВИ СЕРЕД ПОВСТАНЦІВ.

МАДРИД, 1. 8. ПАТ. З Анде повідомляють, що до Еспанії виїхав князь Дон Карльос

—•—

Присилайте передплату!

ДВА ФРОНТИ.

Львів, 1. серпня 1936.

Коли серед формування української політичної думки виринула засаднича теза, що світ іде до поділу на два ворожі фронти — совітський і протисовітський — і що місце українців у тому останньому, протисовітському фронті, — то у відповідь чули ми чимало іронічних уваг. Головний закид проти такої тези це буцім то упрощування справи: годі, мовляв, проводити крізь держави й народи якусь одну ґенеральну лінію поділу, коли інтереси тих держав і народів страшенно складні, поплутані й взаємно зазублені. Як найважніший арґумент, що ніколи до такого поділу на два великі світові фронти дійти не може, чували ми пригадку на історичні факти про міжнародню співпрацю держав з цілком ріжними, іноколи взаємно суперечними суспільними устроями. Знаємо: адже з Росією Олександра III. заключив військово-політичний союз той премієр III-ої французької республики (Фрейсіже), в якого кабінеті засідали навіть французькі радикали, а у світовій війні станули проти себе Німеччина і Росія, обидві мілітаристичні імперії з близько посвояченими династіями. Знаємо, що першою европейською великодержавою, що навязала „приязні“ звязки в Совітами, була фашистівська Італія і що досить було „аншлюсового“ камінчика, щоб спотикнулась об нього приязнь ідеольоґічно споріднених держав, Італії та Німеччини, безпосередньо після голосно реклямованої зустрічі Гітлера й Мусолінія.

Все воно відомі речі. Відома теж річ, що нема у всесвітній історії, в історії держав і суспільних рухів, ніяких непорушних і цупких норм і що міжнародніх відносин не можна втиснути у ніякі формули. Пливкість напрямків і течій це просто відбитка вічно мінливого життя. А проте іствує льоґіка подій та обовязує до висновків: ті висновки у свою чергу можуть бути тільки гіпотезами, які не діждуться здійснення, — але й можуть бути дороговказами на шляху націй. Сьогодні не тільки нема ніяких даних, що теза про назріваючий поділ світа на два фронти, ця теза, яка лягла в основу сучасної української політичної думки, це тільки плід фантазії і вислів власного побожного бажання, але навпаки: розвиток подій дає що раз більше доказів на її правильність. Не слід тільки підходити до великих історичних явищ з годинником у руці, треба позбутись психіки вояка, який бачив перед собою тільки маленький відтинок фронту і раз-у-раз світову війну вирішував відповідно до успіхів чи невдач на тому відтинку, — треба врешті рахуватись з тим, що чимало подій, які стають сензаціями політичного дня, це тільки малозвечні епізоди. Треба теж завжди тямити, що політичні цілі скриті іноколи дуже глибоко й дбайливо за тактичними маневрами.

Покищо всі знаки на землі й небі вказують на те, що характеристичною рисою післявоєнних часів це конфлікт поміж тими вимогами, які ставлять ґеополітичні умовини поодиноких країв, — ґеоґрафічне положення і сусіди, — та натиском нових ідеольоґічних течій, невідомих у минулому столітті, в усякому раві неіснуючих, як міжнародній чинник. Передвоєнні методи дипльоматії по суті залишились ніби ті самі, бо паравану „явности“ Ліґи Націй ніхто чейже вже не бере поважно. Але явився такий новий чинник як III. Інтернаціонал: коли II. Інтернаціонал збанкротував у моменті, як німецька соціял-демократія голосувала за збільшеним військовим буджетом і всі соціялісти світа пішли боронити не своїх соціяльних програм а кордонів своїх батьківщин —

го III. Інтернаціонал дбає вже про найтіснішу практичну кооперацію лівих елементів в усьому світі. Ґеніяльний маневр VII. конгресу Комінтерну з проголошенням „спільних фронтів“ довів до практичних наслідків, які у свою чергу посунули еволюцію подій добрий кусень вперед: вперед, на дорозі *ідеольоґічної диференціяції світа*. І в цій диференціяції щораз виразніше виказується, що давні погляди на інтереси поодиноких держав мусять підлягати ревізії: що приходиться шукати не тільки союзників згідно з вимогами своєї географії, але *і згідно з ідейним змістом своєї державн*. Кампанія, яку повели у всьому світі большевики у звязку з абісинською історією проти Італії не як проти держави, а як проти фашистівського центру, — поміч, яку тихцем лівий французький уряд дає лівому урядові Еспанії, і тенденції, що істнують в Італії та Німеччині прийти в якийсь спосіб з допомогою еспанським повстанцям, щоб задати болючий удар комунізмові, — польсько-німецьке порозуміння та ліквідація (бодай на деякий час) австрійського предмету спору між Німеччиною і Італією, — ось ті останні події, які вказують, що на місце гасла ревізіонізму й антиревізіонізму, що досі визначувало місце державам, родиться нове гасло: *за і проти Совітів, за комуну і за націоналізм.*

Народини цього гасла не проходять легко і без болів. Ми далекі від упрощування справи: знаємо, що при поділі світа на два засадничі і непримирні ідейні фронти приходить до чимало трагедій. Такою трагедією є *трагедія демократії*. Бо посередині поміж комунізмом і націоналізмом стоїть демократія: та демократична ідея, яка протиставиться і комунізмові і сучасному націоналізмові. І ту демократію торощать з обох сторін — і комунізм і націоналізм. І на це нема ради. *Стара* демократія, вірна своїм засадам, не зуміла протиставитись успішно, доцільно, комуні. Клясичним виявом тієї демократії стала Керенщина. Протиставився комуні щойно націоналізм. Коли ж сьогодні ріжні відміни соціялістів (між ними й наші соціял-демократи і соціял-радикали) зробили своєю методою підтягати всі несоціялістичні групи під фашистівський ярлик („УНДО-фашисти“...) і вважають, що це найпоганіша образа, забувають, що ніхто інший не зродив націоналізму в його нинішній гострій формі, як саме міжнародні соціяльні демократи, своєю млявою і безсилою поставою супроти агресивности комуністів, і що спершу істнував російський комунізм, а щойно після нього італійський, мадярський, німецький чи еспанський націоналізм. Націоналізм, як реакція проти комунізму, єдиний у Західній Европі почав боротьбу з комунізмом, таку боротьбу, якої методи зачерплені саме з большевицького арсеналу: агресивність, нетерпимість, терор і насильство.

Ці методи страшні, вони осоружні демократії, бо суперечні з істотою демократії. Але які інші методи можливі і практично доцільні в боротьбі з комуною?! Хто їх перший винайшов, де їх первісне джерело?! І вони мусять істнувати, як довго істнує московський могутній осередок міжнародньої комуни. Щойно тоді, коли провалиться в усьому світі комуна, щойно тоді, коли затріюмфує здоровий патріотизм народів, і не кляса, а нація стане панівним чинником, щойно тоді прийде і мусить прийти час і на демократизацію нинішніх західно-европейських націоналістичних течій. Сьогодні ситуація така, що не фашизм має відстрашувати людей, а большевизм. Мобілізація протикомуністичного фронту мусить в одну лаву поставити всіх, що є ворогами большевизму. На невтральних нема місця у могутньому процесі диференціяції ідейного обличча світа.

ік.

Великодержавна політика СССР і комуністичні засади.

Варшавський місячник „Вскуд“ видав предікаву брошуру п. н. „С.С.С.Р. — дійсність“. Черпаємо з неї ці уваги, подаючи тільки орієнтаційні наголовки. — Ред.

МІТ І ЛЕҐЕНДА ПРО БУДОВУ СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ.

СССР можна загально схарактеризувати використовом: подвійність. Бож ця подвійність, найбільше характеристична і неначе фатальна прикмета історичної Росії, ще виразніше виступає в суцільности нинішнього її совітського варіянту.

В першу чергу подвійністю відзначається політика теперішнього большевицького уряду. З незвичайною зручністю (якщо не казати досадніше) ця політика змагає одночасно у двох напрямках: 1) у напрямі доволі льоґічної і виразно влекшеної віднови історичної Росії на просторі СССР, яка, внаслідок цілої низки причин, була, є і може бути єдино півмістичною автократією у постаті своєрідного, сцентралізованого комуністичного февдалізму, 2) у напрямі підтримування за всяку ціну леґенди соціялізму, нібито будованого в СССР і міту пролетарської держави, яка „вперше в історії людства здійснила мрії найбільших ґеніїв“, себто дивоглядну і погубну для нашої цивілізації теорію Карла Маркса.

Другий напрямок мітотворчої совітської політики має великого союзника поза Совітами. Одначе тому, що входимо знову в ділянку „метафізики“ — перестаньмо лише на ствердженні того знаменного факту, надто відомого нині вже усім, які тверезо дивляться нині на загальносвітеве положення*).

Щож торкається леґендо і мітотворчої (наскрізь комінтернівської) лінії совітської політики — то вона надто відома усім, щоб над нею спинятися.

Слід лише підкреслити, що минулорічні комінтернівські „угодові хопи“ щодо „західної демократії“ приняли деякі держави (навіть одна велика держава) як „еволюцію совітської політики у напрямі стабілізації Росії“ (пригадатиб лише радість деяких французьких членів правиці з приводу „апробування“ Сталіном французької армії!). Тепер, коли ці „хопи“ й „апробати“ довели у висліді лише до зміцнення просовітських сил („єдині“ і „народні“ фронти) згадані держави (й одна великодержава) починають поволи вертати до притомности, хоч до нині ще намагаються спирати свої дипльоматичні потягнення на дуже проблематичній для них мілітарній „могутности“ СССР.

ЗАМИЛЮВАННЯ ОЧЕЙ.

Саме тепер, коли пишемо ці слова, ореол „угодовости“ та „еволюції“ СССР починає виразно бліднути, при чому Москва зовсім не вважає за відповідне цей ореол далі підтримувати, бо мабуть нині після реалізації комінтернівської „угодовости“ в центрі Европи, почувається доволі міцно.

Ось напр. енунціяція комінтернівського „чехословака“, якогось К.Ґотвальда (гляди: Комуністіческій Інтернаціонал ч. 2 з дня 25. І. ц. р. ст. 15—32), яка не залишає ніяких сумнівів щодо закінчення етапу комінтернівської „угодовости“. Ґенеральна лінія Комінтерну, опортуністично викривлена зі страху перед Німеччиною та Японією, тепер підлягає „випростуванню“ черговій „штивности“ у напрямі „систематичного зміцнення клясової боротьби на Заході“ і плянового саботування армії навіть в найбільше „демократичних“ (себто протинімецьких — підкреслення автора М.) державах, як озброєного „знаряддя буржуазії“.

„Чехословак“ К. Ґотвальд у своїй енунціяції що звучить мов декрет совітського губернатора, строго забороняє партії, що нею кермує — всякої співпраці з буржуазією — з огляду на „отруту“ (Ком. Інт. ч. 2 тамже). Отже знову гострота лінії, комуністична самостійність, праця між „масою“, в міру потреби використовування і натягання буржуазних та соціялістичних урядів і боротьба, боротьба по старому до „остаточної перемоги пролетаріяту“.

Цю енунціяцію редакція „Ком. інт.“ помістила з такою дописокою: „Справи, що їх порушив тут тов. Ґотвальд, переступають льокальні межі комуністичної партії Чехословаччини і набирають міжнародного значіння. Висновки тов. Ґотвальда надзвичайно важні не лише для К. П. Чехословаччини, але також для всіх інших секцій Комінтерну“.

З цього видно, що леґенду соціялізму і міт пролетарської держави — не зважаючи на яскраво недвозначні совітські потягнення в ділянці внутрішньої політики СССР, які виключають усякі „міти“ — Москва буде на зовні далі продовжувати. Бож годі вирічися засобів і „хопів“, які так майстерно піддержують і вихваляють закордонну політику СССР. Москва не сумнівається (і має основи до цього), що її мітотворча комінтернівська політика і далі буде мати на Заході достаточну кількість „перемців“, наївних і зовсім ненаївних, наставлених зовсім „матеріялістично“.

ВІДНОВЛЮВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ РОСІЇ.

З огляду на значіння і темпо внутрішніх совітських потягнень у напрямі відновлення історичної Росії (отже зовсім не „марксистівської“) мусить видаватися, що число наївних перемінників соціялістичної леґенди на заході нагло зменшується... саме на рахунок цих „ненаївних“. Бож у короткому часі, хочби за останніх кілька місяців, зайшли такі подивугідні зміни, такі розторощуючі всякий „соціялізм“, що не міг їх передбачити (бодай їх темпа) навіть найбільше вправний обсерватор життя СССР.

Знаємо, що большевики ввели поняття „батьківщина“, яка давно перестала бути „батьківщиною всіх працюючих“ або „міжнародного пролетаріяту“. Від менше більше пів року є вона попросту „нашою великою батьківщиною“. Але якось держалися ще „народи нашої батьківщини“. Пізніше ґеніяльні уми з Кремля користаючи з нагоди, що російське слово „нарід“ не має означеного змислу (бо і „люд“ є „народом“ і „юрба“ є теж „народом“; народом теж є принагідний гурт цікавих глядачів на вулиці), винайшли термін „совітський нарід“, щось у роді передреволюційного „общеросса“. Але вкінці і цього було замало урядові СССР. І ось доходить знову до сенсаційного звороту, тісніше — „хопу“.

В день відкриття у Москві другої сесії В. Ц. К., орган В. К. П. „Правда“ помістила велику помпатичну вступну статтю п. н. „Р.С.Ф.С.Р.“ (Російська Совітська Федеративна Соціялістична Република). Ціла ця стаття була шовіністичним гимном на честь „великоросійського“ народу, першого народу Союзу, народу, якого „революційний розмах є життєвою силою, що творить думку, яка поступає наперед, руйнує минувшину і дає перспективу“, природно „для цілого світу“.

В констеляції совітських република РСФСР є зорею першої величини. На її велитенськім просторі — від Балтику до Спокійного Океану — рука в руку з великим російським народом живе і процвитає численна родина інших народів. Але першим між рівними є „російський“ нарід („русскій“ — підкреслено в оригіналі, російські робітники, працюючі росіяни, „русскіе“), яких роля є виїмково велитенська. („Правда“ з 1. II. ц. р.).

Далі маємо не менше патетичну, хоч не дуже льоґічну дискусію, яка зовсім не доказує про ґеніяльність всього, що „істінно-русске“ — з Гітлером, який правду кажучи, не без слушности заявив, що російська державність завдячує у великій мірі свій розвиток ґерманському елементові (від мешканців Німецької Слободи з московських часів аж до Біронів, Паленів, Кляйнміхелів і Штакельберґів з петербурських часів). Ще дальше автор статті тим самим стилем дискутує з японцями, які сміють міркувати, що „вартости росіян для Азії нема що навіть обговорювати“.

ТЕОРІЇ РЕАКЦІЙНИХ ЦАРСЬКИХ ІСТОРИКІВ ВІДЖИЛИ.

Але це цікаве число „Правди“ з 1. лютого містить не лише російські гимни у стилі небіжчика Пуришкевича, але і щось більше реального, щось, що переходить межі „русскої“ теми статті. І так московська „Правда“ присвячує фейлетон, болючій мабуть справі, „підручників історії СССР“ (себто „Росії“ як цілости), бо істнуючі підручники і ті, які обовязують на „самостійно-республиканських“ теренах, „нерозділених частинах великої батьківщини“, зовсім — як доказує автор — не відповідають своєму „педагогічно-науковому“ завданню.

Найважнішою хибою підручника („Історія СССР для середніх шкіл“) є факт, що автори не виказують достаточного („постепенного“) значіння „збирання русскіх земель“, створення російського („русского“) ядра національ

*) Ця метафізика взагалі і метафізика московської душі та її світогляду — це надто складні речі за вимагають окремої студії.

держави. В підручнику говориться лише про насильства і грабежі московських князів і тому ученики не розуміють, що створення національної московської держави („великоруської") було кроком наперед в історичному розвитку. Не зясовано теж позитивного значіння боротьби Мініна та Пожарського (тлінні останки Іловайського, тіштеся! — підкреслення автора М.)... Зовсім не вияснено великої ролі Петра І-го.... Справу реформи 1861 р. зясовано так, що по реформі селяни нібито були ще більше покривджені, ніж перед 1861 роком (цеж був головний большевицький закид ще донедавна! — М., „Правда" з 1. II. ц. р.).

Але ціла смішність в тому, що автор фейлетону свої аргументи, зовсім питомі Іловайському (найбільшому реакційному російському історикові, — прим. Ред.) опирає на „правильнім" розумінні „геніяльної" науки Маркса—Леніна—Сталіна і на засадах „діялектичного матеріялізму".

При цій нагоді автор осудив навіть історичні праці комуністичного проф. Покровського, якого вважали до останніх часів за офіційного, непомильного совітського Карамзіна.

ЖИДИ — УЧИТЕЛЯМИ ПАТРІОТИЧНОЇ ІСТОРІЇ.

Характеристичний факт, що в цілій цій справі „соціялістичного" перероблення історичних підручників беруть участь жиди, як Радек-Собельсон, який вчить нове покоління СССР російської патріотичної історіософії. Це саме найбільше суттєва прикмета московського національного руху в СССР. В історичній Росії патріотичну ролю вже згідно з традицією грали завсіди земляки Радека-Собельсона: від канцлера Петра І. — Шафір (ов)а, аж до Азефів, Дубравінів (діяч чорносотенного союзу рускаво народу), Гурляндовів (віцеміністер Миколая II.) і Троцьких.

Ясно, що несподіване „самоозначення великорусскаво народу" знайшло в СССР широкий відгомін, а російська еміграційна преса („Возрожденіе", „Последнія Новості" і т. д.) аж захлистуються з радости.

Ширіть наш часопис!

Українська православна парохія у Берліні.

Наша Редакція одержала з Берліна обіжник *Української Громади в Німеччині,* який (підписаний він Ол. Скорописом-Йолтуховським та інж. Ол. Згорлякевичем) запрошує православних українців у Німеччині висловитися щодо справи заснування української православної парохії в Німеччині. Цей позитивний крок берлінської „Української Громади" напевне найде належний відгук серед тамошніх православних українців. Але при цій нагоді виявились деякі справи, що ставлять православних українських емігрантів у складну і тяжку ситуацію.

На підставі постанови собору московських православних епископів у Сремських Карловицях та церковної ради православних російських емігрантів у Німеччині з 28. X. 1935, визнаний головою російсько-православної церкви в Німеччині епископ Тихон (Лященко). Німецька державна влада цю постанову одобрила та признала еп. Тихонові певні державні кошти на його епархію та для будови нової російсько-православної катедралі в Берліні. На утримання цієї епархії буде незабаром зобовязаний платити спеціяльний церковний податок також кожний православний українець, що перебуває в Німеччині. Цікаво, що сам еп. Тихон формулує своє право на релігійно-церковний провід і серед православних українців ось як: „На підставі ухвал останнього всеросійського Церковного Собору в 1917 року, ухвал, які були затверджені Вселенським Патріярхом і тим самим дістали для всіх православних, як духовних так і мирян з бувшої російської держави, силу закону, — українці мають право засновувати свої парохії..." (в межах „всеросійської православної церкви").

На українського православного пароха в Берліні вже передбачений п. Андрій Ловчий (з Овруцького повіту на Волині), який скінчив російські богословські студії в м. Пловдіві в Болгарії і тепер студіює протестантську теольогію у берлінському університеті. Еп. Тихон підтримує цього кандидата на українського православного пароха. Цілу цю акцію підтримує, як нам відомо, також група був. гетьм. Скоропадського, що нібито має з еп. Тихоном якесь порозуміння. Ця остання обставина спонукує до найдальше ідучої обережности. Активність московської еміграції та замахання втягати до „общаво котела" українців під усякими покришками — це відома річ. М. ін. у Берліні іствує вже декілька місяців також „Управленіе по делам россійской еміграції в Германії" на чолі з ген. Біскупським, яке має ті самі тенденції.

Тому, повторяємо, — ідея заснування української православної парохії у Німеччині для тамошніх православних українців — добра. Тому з признанням можна казати про обіжник, підписаний пп. Скорописом-Йолтуховським та інж. О. Згорлякевичем, в якому говориться м. і. про „велике моральне й естетичне враження", викликане богослуженнями, що їх править в українській мові паризький православний парох о. протоєрей І. Бриндзан. Але — з другого боку — оставлені обєдинительні тенденції московського епископату, на якого чолі стоїть на еміграції дальше відомий українознавець митроп. Антоній Храповицький, каже ставитись до кожної співпраці з тим епископатом з великим недовірям та обережністю.

Німеччина й Італія візьмуть участь у льокарненських нарадах.

БЕРЛІН, 1. 8. ПАТ. Мін. фон Нойрат заявив представникам В Британії, Франції та Бельгії, що *німецький уряд приймає запрошення на нараду 5-ох держав над новим західним пактом.* Передтим необхідно обговорити справу дипльоматичним шляхом.

РИМ, 1. 8. ПАТ. Мін. Чіяно повідомив французького амбасадора та британського і бельгійського шаржe д' афер, що Італія візьме участь у конференції льокарненських держав.

—o—

Перед новим політичним процесом у Львові.

Прокуратура у Львові зладила вже акт обвинувачення проти Миколи Лебедя і Андрія Долинського за напад на поштовий уряд у Городку в 1932. р. Підс. А. Долинському, який сидить у львівській вязниці, доручили вже акт обвинувачення, підс. М. Лебедеві післали до вязниці у Св. Хресті. Розправа проти обох підсудних відбудеться перед судом присяглих щойно в осени. Боронитимуть мабуть оборонці: д-р Ст. Шухевич зі Львова і д-р В. Горбовий з Долини.

Д-р ФІЛ. КОЛЕССА.

З царини українського музикознавства.

Одно з найпильніших завдань, що стоять перед українськими музикознавцями, — це дослід над історичним розвитком українського музичного мистецтва. Та перша смілива спроба, яку зробив у цьому напрямку М. **Грінченко** своєю „Історією української музики" (Київ, 1922 р.) показує наглядно, що такий історичний огляд вимагає ще багато підготовчих праць, нагромадження й освітлення джерельного матеріялу, без якого цілі століття залишились би і надалі темними, незаповненими прогалинами. Оттимто щирого признання заслуговують розвідки доцента Українського Вільного Університету в Празі, **Хведора Стешка,** в яких він намагається зрушити з мертвої точки справу історичного досліджування української музики. Навязуючи до багатої музикольогічної літератури на Заході і в Росії Стешко вказує у розвідці **„Джерела до історії початкової доби церковного співу на Україні"** на потребу — 1) зібрати й видати в одній збірці історичні свідоцтва щодо розвитку укр. церковної музики, і 2) підняти велику палеографічну працю над розшифруванням стародавніх памяток українського церковного співу, а саме „кондакарного" і „знаменного нотопису".

У розвідці **„Перші українські нотодруки"** описує Стешко (за І. Вознесенським „Церковное пѣніе православной Юго-Западной Руси по нотно-линейным ирмологам XVII—XVIII в.", Вип. І. вид. 2., М. 1898) — 1) Ірмолой, датований 1700 р. (вийшов щойно 1707 р.), що його за спонукою еп. Й. Шумлянського видали були Василіяни при церкві св. Юра у Львові (опісля ж цілий наклад відкупило львівське Ставропигійське Братство); 2) Ірмолой, виданий Ставропигійським Братством 1709 р. із значними доповненнями та змінами — в порівнянні з попереднім виданням. Оба ірмолої вміщають **повний річний круг церковного співу;** вони знаменують значний поступ друкарської техніки, і мають, як зазначує Х. Ст., велике значіння в історії укр. церковної музики: з їх появою закінчується процес постійного деформування наших церковних мельодій, безнастанних змін, що виходили наслідком непевної устної традиції та помилок при переписуванні. Оттак **церковні мельодії діждалися вже певної стійної редакції,** затвердженої й бережено авторитетом Церкви.

Тут мимоходом годиться згадати, що друку першого ірмолоя (з 1700 р.) доконав чернець-типограф **Йосиф Городецький,** який у передмові подає про себе цікаві біографічні відомості. В 15-му році життя вступив він до манастиря і „начал прилежати рукодѣлію типографскому и тѣм упражнялся". Діставши благословенство та грамоти від еп. Шумлянського, він пустився в далеку подорож до Святої Землі, щоб поклонитися гробові Господньому; відтак „пути великаго моря, Єгипет, Александрію, прочая пресловутыя грады палестинскіе южные обшедше, такожде и заходныя, Гишпанію, Италію, Рим, Венецію и прочая" повернув до Львова. — Один із чотирьох звісних досі примірників Ірмолоя з 1700 р. знаходиться в бібліотеці оо. Василіян при церкві св. Онуфрія у Львові. Це перше видання ірмолоя перевидавано пізніше нераз у Почаївській Лаврі без ніяких змін (1760, 1775, 1794). Невиясненим і досі залишається питання, що на нього звертає увагу Х. Ст., на підставі яких саме „старих рукописних екземплярей" виправлено церковні мельодії у тому першому українському нотодрукові і на підставі яких принципів робилося це виправлення. Історії новішої церковної музики, як вона розвивалася у нас у Галичині в першій половині і в середині XIX. в., присвячена найбільша праця Хв. Стешка: „**Cešti hudebnici v ukrajinske cirkevni hudbe**", що вийшла у виданнях Чеської Академії Наук (Серія І, ч. 83) 1935 р. Це оригінальна студія, основана на багатому джерельному матеріялі, що освітлює ролю чеських музик у розвитку укр. музичної культури на галицькій землі і приносить цінні причинки для пізнання того ґрунту, на якому зросли наші галицькі композитори, **Іван Лаврівський, Михайло Вербицький** та їх епігони. Ця праця заслуговує детальнішого розгляду і ми маємо надію, що зверне на неї увагу дехто з музичних дослідників, які вже займалися творчістю наших галицьких композиторів XIX в. (Ст. Людкевич, З. Лиско, Б. Кудрик).

Цінний причинок до історії укр. музичної етнографії дав Хв. Стешко своєю розвідкою **„Ян Прач — один із перших збирачів та гармонізаторів укр. нар. мельодій"** („Наук. Збірник" Укр. Вис. Педаг. Інст. ім. Драгоманова. Прага 1932). Автор розглядає збірник І. Прача „Собраніе народных русских пѣсен с их голосами" — з 1790 р., що обіймає 100 пісень, (в тому 6 українських), із супроводом фортепіяну; друге доповнене видання цього самого збірника (150 пісень, в тому числі 16 українських) появилося

Кари на священиків всупереч постанові Найв. Адміністраційного Трибуналу.

Нижче подаємо текст документу, який є характеристичним причинком до „нормалізації“ польсько-українських взаємин у краю. Ось його текст:

Starosta powiatowy kosowski. Nr. AA 8/36.

Kosów, dnia 16 lipca 1936.

Do Wielebnego Księdza, gr. kat. Proboszcza Kejwana Mikołaja w **Brusturach.**

Zarządzeniem z dnia 23/3 1936 Nr. AA 8/36 wezwałem Wiel. Ks. proboszcza do przedłożenia Sądowi Grodzkiemu w Kosowie wyjaśnienia w sprawie metrykalnej w języku państwowym w terminie nieprzekraczalnym do dnia 30 kwietnia 1936 pod zagrożeniem ukarania na zasadzie art. 46 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22/3 1928 Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 342 o postępowaniu przymusowem w administracji grzywną w kwocie **20 zł.** na wypadek zwłoki lub oporu. Zarządzeniem z dnia 9/4 1936 Nr. AA 8/36 zwróciłem Wiel. Ks. proboszczowi wyciąg z księgi metrykalnej przesłany Sądowi Grodzkiemu w Kosowie, ponieważ został sporządzony w języku niepaństwowym i wezwałem do przedłożenia tego wyciągu w języku państwowym w terminie do dnia 20/4 1936 pod zagrożeniem nałożenia na zasadzie art. 46 wspomnianego wyżej rozporządzenia **kary 20 zł.** na wypadek niedotrzymania zakreślonego terminu i dalszego oporu. — Zarządzeniem z dnia 18/4 1936 Nr. AA 8/36 wezwałem Wiel. Ks. proboszcza do przedłożenia Sądowi Grodzkiemu w Kosowie w języku państwowym wykazów wypadków śmierci, zaszłych w r. 1935, a zwróconych Wiel. Ks. pismem Starostwa z dn. 5/3 1936 Nr. AA 8/36, w terminie nieprzekraczalnym do dn. 15 maja 1936 r. pod zagrożeniem ukarania na zasadzie art. 46 wspomnianego wyżej rozporządzenia grzywną w kwocie **20 zł.** w razie dalszego oporu lub zwłoki. — Zarządzeniem z dnia 12/5 1936 Nr. AA 8/36 wezwałem Wiel. Ks. proboszcza do przedłożenia Sądowi Grodzkiemu w Kosowie wypadków śmierci i wykazów nieślubnych dzieci w języku państwowym w terminie do dnia 30/5 1936 pod zagrożeniem ukarania na zasadzie art. 46 wspomnianego wyżej rozporządzenia grzywną w kwocie **20 zł.** na wypadek dalszego oporu i niewykonania w terminie powyższego zarządzenia. — Zarządzeniem z dnia 18/5 1936 Nr. AA 8/36 wezwałem Wiel. Ks. do przedłożenia wykazów wypadków śmierci i spisów nieślubnie urodzonych dzieci Sądowi Grodzkiemu w Kosowie w terminie do dnia 10 czerwca 1936 z równoczesnem zagrożeniem ukarania na zasadzie art. 46 wspomnianego wyżej rozporządzenia grzywną w kwocie **30 zł.** w razie dalszej zwłoki. Zarządzeniem z dnia 8/6 1936 Nr. AA 8/36 wezwałem Wiel. Ks proboszcza do przedłożenia wyjaśnienia Sądowi Grodzkiemu w Kosowie w języku państwowym w terminie do dnia 20/3 br. pod zagrożeniem ukarania na zasadzie art. 46 wspomnianego rozporządzenia grzywną w kwocie 30 zł. w razie dalszego oporu i zwłoki. —

W związku z tem zawiadamiam, że Urząd Wojewódzki stanisławowski orzeczeniem z dnia 4/VII 1936 r. Nr. OA. 18/12/36 — na zasadzie art. 20 wspomnianego wyżej rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu przymusowem w administracji, tudzież art. 93 rozp. Prez. Rz. P. z dnia 22/III 1928 (Dz.U.R.P. Nr. 36 poz. 341) o postępowaniu administracyjnem — **nie uwzględnił odwołań Wielebnego Księdza Proboszcza,** wniesionych przeciw powyższym zarządzeniom egzekucyjnym i utrzymał je w mocy jako prawnie uzasadnione. — W myśl wspomnianego wyżej orzeczenia Urzędu Wojewódzkiego stanisławowskiego — zarządzenia egzekucyjne Starostwa, nie są sprzeczne z przepisami ustawowemi i rozporządzeniami b. władz austrjackich, do dziś dnia obowiązującemi na terenie Małopolski, a następnie z konstytucją, oraz z Konkordatem, zawartym między Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską. — Uniwersałem z dnia 20/2 1784 (Zbiór ustaw Pillera Nr. 30) prowadzenie ksiąg metrykalnych poruczono jako funkcję administracji państwowej proboszczom pod nadzorem władz administracyjnych. — W niniejszym przedmiocie wydano przepisy prawne: 1) rozporządzenie gubernialne z dnia 26/3 1830 L: 13431, 2) dekret gubernialny z dnia 21/X 1836 L: 58446 i z dnia 8/5 1844 L. 24081 oraz b. austr. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych reskrypt z dnia 16/9 1865 L: 1767 ogłoszony obwieszczeniem b. Namiestnictwa dla Galicji z dn. 25/9 1875 L. Dz. u. kr. Gal. Nr. 66 oraz reskrypt b. austr. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 28/4 1891 L: 429 obowiązują nadal na terenie Małopolski i w świetle tych przepisów prawnych, duszpasterze katoliccy jako prowadzący księgi metrykalne występują wobec władz administracji Państwa nie jako organa autonomicznego kościoła katolickiego, lecz pozostają do niej w stosunku analogicznym **do stosunku funkcjonarjusza państwowego** do władzy przełożonej.

Do wskazówek i zarządzeń władz państwowych, wydanych w ramach jej kompetencji winni katoliccy duszpasterze bezwzględnie się stosować. W stosunku tym, nie wprowadza żadnej zmiany ustawa konstytucyjna z dn. 23/4 1935 Dz. U. R. P. Nr. 30 poz. 277 jak również Konkordat, zawarty między Rzeczypospolitą a Stolicą Apostolską.

W myśl art. 1. ustawy z dnia 31/7 1924 Dz.U R.P. Nr. 73 poz. 724 językiem państwowym jest język polski, przeto duszpasterze katoliccy, jako prowadzący metryki w zakresie poruczonym przez Państwo mają przedkładać sprawozdania i wyjaśnienia w języku **państwowym,** a więc w języku polskim. Nie sprzeciwia się zasadom prawnym, zawartym w Konkordacie, by proboszczowie, otrzymujący probostwo na terenie Rzeczypospolitej przestrzegali ustaw i rozporządzeń polskich na równi z innymi obywatelami Państwa Polskiego. — W konsekwencji tego, nie można uważać duszpasterzy katolickich za eksterytorjalnych, a zatem by do zarządzeń nakazów i zakazów władz administracyjnych, wydanych przez nie w celu wykonywania ustaw i rozporządzeń nie potrzebowali się stosować. —

Wobec powyższego, nie można odmówić władzy państwowej polskiej kompetencji, by rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu przymusowem w administracji z dnia 22/3 1928 Dz.U.R.P. Nr. 36 poz. 342 nie stosowała na równi z innymi obywatelami Polski także i do księży proboszczów. — Podając sentencję orzeczenia Urzędu Wojewódzkiego stanisławowskiego, do wiadomości oraz zawiadomiając, że

1806 р.; ще за життя Прача 1815 р. вийшло третє видання, — буквальне повторення другого. Розбираючи критично дані до біографії І. Прача Х. Ст. стверджує його чеське походження; далі старається означити відношення Прачевого збірника до попередньої збірки українця **Василя Трутовського** „Собраніе русскихъ простыхъ пѣсен с нотами“ у чотирьох частинах (I. — р. 1776, II. — 1778, III. — 1779, IV. — 1796), що в III. ч. містить 6, а в IV. ч. 10 українських пісень. Трутовського характеризує Хв. Ст. як дилетанта супроти Прача, музики „солідно підготовленого та із серіозним зацікавленням тією народньою піснею, що її обробляв у своєму збірнику“. Як збирач і гармонізатор народніх пісень Прач перевищав під кожним оглядом свого попередника, хоч від нього перейняв 7 українських пісень до свого збірника. Стешко спиняється головно на питанні, де, коли й від кого міг Прач записати українські пісні своєї збірки. Спираючись на свідоцтві Ф. П. Львова, одного з сучасників нашого збирача, що „Прач записував голоси пісень до співу охочих та родичів Микола Львова“, (одного з петербурзьких меценатів, любителя народніх пісень, що написав передмову до Прачевого збірника з 1790 р.), — Ст. перечислює українців, що бували в домі того самого М. Львова, як: **В. Трутовський, Вас. Капніст, Дмитро Бортнянський.** Та коли в XVIII. в. по домах вельможів, ба навіть на царському дворі удержувано українських співців, хористів та бандуристів, то й Прачеві легко доводилося почути та записати українську пісню, що була тоді, так сказатиб, у моді серед петербурзького панства, що згадаємо нпр. кн. Потьомкіна, дім Напишкіних, у якому бував Прач, **придворну капелю, якою управляв Бортнянський,** та про яку говорить один із сучасників ось що: „Вообще в сем хорѣ, начиная с Директора, всѣ почти земляки между собою и по большей части **дорожат отечественными своими обычаями и языком,** к которым привыкают и немногіе входящіе в сіе сословіе из великороссіян. Они живут истинно по братски. Многіе, знающіе любезную простоту и кротость малороссіян, прельщаются, и справедливо, нѣкоторыми особенностями в обращеніи и произношеніи языка сего потомства древних Демественников Кіевских“. Недармо цю капелю характеризують як „куточок України“ в Петербурзі.

Могли бути відомі Прачеві також дуже популярні в тому часі **співаники,** деякі навіть із нотами, що містили чимало українських народніх пісень, як нпр. виданий акад. В. Перетцом співаник Рудницького, в якому знаходимо між іншим стару, знану з українського вертепу пісню „Ой під вишнею“ (з мельодією), заведену й до Прачевого збірника.

Замітна річ, що Прач правильно виділяє українські пісні в окрему групу, та в передмові до другого видання свого збірника вказує на **„відмінність української народньої пісні від російської й зазначає її високі вартості:** її мельодійність, більшу, ніж у російських піснях, і правильність форми“.

Хв. Стешко ставиться критично до замітів, які роблено Прачеві, нібито його записи неточні, та покликується на слова самогож збирача, що показують, як він ставився до пісенного матеріялу: „Сохранив... все свойство россійскаго народнаго пѣнія, издатель ласкается, что собою ніе сіе имѣет достоинство подлинника, **простота и цѣлость онаго ни украшеніем музыкальным, ни поправками иногда странной мелодіи нигдѣ не нарушены“.** За гармонізацію невідповідну духові народньої музики не можна строго осуджувати Прача, зваживши його добу, бож це проблема і досі ще вповні не розвязана.

Вкінці Стешко зазначує **потребу перевидання старших збірок укр. народніх пісень,** що належать уже до бібліографічних рідкостей, подекуди навіть тяжко доступних. Доброю стороною Стешкових розвідок треба вважати його совісність і точне зазначування джерел, із яких він бере щонебудь, притягаючи до досліду багату літературу.

При цій нагоді годиться зазначити, що Хв Стешкові доручено зорганізування **Музею Словянської Музики** при Словянському Інституті (Slovansky Ustav) у Празі, та що з тою метою обіздив він південно-словянські краї й навязав живі взаємини з словянськими музиками.

Тепер зайнятий Хв. Стешко складенням словянської музично-наукової бібліографії за рр. 1934—35 та приготуванням до видання найдавнішої пам'ятки церковного співу на Україні, т. зв. „Благовіщенського кондакарія“.

Коли вже йде бесіда про українське музикознавство, то годиться у тому звязку згадати, що при Історичній Секції Наукового Тов. ім. Шевченка заснувалася на весну 1936 р. **Музикознавча Комісія,** яка під проводом д-ра Ст. Людкевича згуртувала українських музикознавців та намітила плян своєї діяльности. Треба радіти, що праця в обсягу музикознавства прийняла вже й у нас зорганізовані форми.

У Космачі. 24. VII. 1936.

decyzja ta jest ostateczna w administracyjnym toku instancji —, proszę Wielebnego Ks. Proboszcza, by wymienione na wstępie zarządzenia egzekucyjne Starostwa, **wykonał w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 lipca 1936,** gdyż po bezskutecznym jego upływie wymienione w tych zarządzeniach egzekucyjnych prawomocne grzywny — zostaną w drodze egzekucji pobrane.

Starosta powiatowy: K. Fiala.

Ось так о. **М. Кейвана,** пароха у Брустурах покарало косівське староство від березня до половини липня ц. р. за зладжування відписів з метрикальних книг, посмертних виказів померших осіб та нешлюбних дітей в українській мові чотири рази гривною **по 20 зол.** і чотири рази гривною теж уже **по 30 зол.** Цей документ найкраще доказує, що хоч Найвищий Адміністраційний Трибунал у Варшаві прихилився до відкликів багатьох наших священиків, яких адміністраційна влада карала високими грошевими карами за кореспонденцію з нею в українській мові, старости карають далі. Тому від таких рішень влади покарані повинні вносити далі відклики до Н. А. Трибуналу.

Ювилей скромного діяча-журналіста.

З приводу 35-ліття літературно-громадянської діяльности ред. Володимира Островського.

Сказав хтось, що культуру народу можна міряти числом ювилеїв його визначних громадян. Якщоб наведений висказ вважати за правду, ми українці, моглиб собі сміло гратулювати: 1936. рік приніс нам незвичайно багато особистих свят наших провідників, яким менше й більше врочисто загал українського громадянства віддав пошану.

Бувають ріжні ювилеї: офіційні, урядові, родинні. Але бувають ще й такі, що їх не мірять формою чи скількістю куртуазійно-трафаретних побажань, але які є справді тихими, радісними святами людини чи громади та репрезентованого нею діла, створеного впродовж усього ювилейного часу.

У такій тихій, майже родинній атмосфері, при редакційному столику святкував три дні тому свій ювилей 35-ліття культурно-громадської діяльности — **Володимир Островський.**

Імя Володимира Островського не є невідоме. Знають його і в Галичині і на Волині. Особливож популярне воно на межових українських землях — у Холмщині і Підляшші, де ювилят, як холмщак з походження, був піоніром, каменярем відродженецької найтруднішої праці. 35 років — період для українського діяча й письменника, журналіста й публіциста безумовно довгий, тимбільше, що перейшла його людина невсипущої праці й обовязку; людина — для якої день постійно закороткий, а перепони й хвилеві заломання не існують.

Не бажаємо тут славити В. Островського, не беремось також давати повної авторської бібліографії, що її неможливо помістити в інформаційній пресовій замітці. Хочемо тільки бодай кількома словами пригадати дійсні, тривкі й небуденні заслуги того довоєнного холмсько-волинського діяча, що як сеніор тамошньої нашої провідної інтелігенції до сьогодні безупину працює.

Сердечний звязок Володимира Островського з холмською княжою землею помітний в тематиці його літературних творів. Червоною ниткою вється по безчисленних, незвичайно цікавих „Легендах" і „Нових легендах Холмщини", живе в душах „Вівцях і пастирях", кермує „Хлопськими синами" й дзвенить в „Громі на багнах". Волинь, в якій і для якої працює автор-ювилят від 1928. р. найшла в його повістях не менший тематично-змістовий відгомін, хоч би згадати „Хрест о. Василя", чи видані „Ділом": „Сміх землі" та „Сільське страхіття", що так влучно, правдиво і глибоко відтворюють душу волинського села, злиднів тамошньої інтелігенції та її змагання.

Одначе Вол. Островського не можна вважати холмським чи волинським „регіоналістом"; перечить цьому низка цікавих загальніших творів, збірок поезій і повістей, пройнятих ідеєю української соборности.

В. Островський — письменник є завсіди й одночасно громадянином: учитель, педагог, етнограф, адміністратор, кооператор. А вже бодай найцінніший Володимир Островський — як журналіст, публіцист та особливо видавець і редактор в одній особі. Мабуть справді ніодин з наших журналістів не проявив стільки видавничого романтизму. Від редагованих довго перед війною видань російською і мішаною мовою, які часто дотепно треба було маскувати в очах російської цензури, до редакційної праці на Вел. Україні (щоденник „Наш Шлях" у Винниці), у Варшаві („Нарід"), від популярних тижневиків та політично-інформаційних щоденників до старанної праці над літер.-наук. журналами („Наша Бесіда") і спеціялізації в ділянці фахової преси („Духовний Сіяч", „Нова Скиба"). Подив бере, коли глянути на видавничий дорібок тої людини, що зуміла працювати в найріжнороднiших обставинах і місцевостях та перейшла неодну лиху хвилю, а всеж не піддалася і завжди бадьора продовжує свою працю. (В. Островський видає тепер, як відомо, в Луцьку одинокий волинський незалежний український тижневик „Нова Доба" та літ.-наук. місячник „Наш Світ").

Український волинський чи холмський загал не всилі створити свому заслуженому працівникові сприятливих обставин і він тепер, як врешті тою ціле життя, залишений виключно самому собі, своїй подивугідній енергії та праці. Проте українське громадянство по той і по цей бік сокальського кордону належно цінить працю неструдженого громадянина, який був і є одним з перших, що кордон цей ламають. Володимирові Островському людині праці, письменникові й трибунові українських північних земель, слід бажати ще **довго з такою самою,** нереклямованою й плідною діяльністю продовжувати свої творчі зусилля на добро і славу народу, для якого так віддано працює.

КТВ.

ВІСТИ З ОЛІМПІЯДИ.

НІМЕЧЧИНА В ОЧІКУВАННІ НА ВОГОНЬ З ОЛІМПУ.

Незамітне, мале граничне містечко Гелендорф переживало в пятницю один із незабутніх днів в історії свого існування. Тут перейшов границю останній чеський бігун і тут почав розставний біг зі святим олімпійським вогнем перший німецький бігун 31-літній митний урядовець Гольдаммер.

На границі збудували спеціяльний вівтар із жертівником. Останній чеський змагун запалив своїм смолоскипом вогонь на жертівнику, виголошено при тім святочну промову й потім німецький змагун перебіг перших 1.000 метрів німецької землі. Ціла траса бігу з Гелендорфу через Дрезден до Берліна прикрашена транспарентами, прапорами й фестонами. Всі місцевости що положені на трасі олімпійського бігу старанно були приготовились до привитання олімпійського вогню.

Гелендорф ще ніколи не переживав такого наїзду чужинців, як у минулу пятницю. Німецький митний уряд відчинений був цілу ніч, щоби кермувати сильним рухом чужинців. Чеська, німецька поліція і прикордонна сторожа працювали в найкращій згоді.

В год. 11.45 останній чеський змагун перейшов границю. Чверть години пізніше вибіг німецький змагун у дальшу дорогу.

Змагунів до перших чотирьох кільометрів виставив Гелендорф.

БЕРЛІН В ОЛІМПІЙСЬКІЙ ГАРЯЧЦІ.

Столиця Німеччини уявляє собою небувалий вигляд. Тисячі прапорів прикрашують вулиці мі-

Ф. А. ЗАЙФЕРТ. 3

УСМІШКА ЩАСТЯ.

(Докінчення.)

Бенеке ледви зважувався зиркати на блискуче дуло револьвера, все ще спрямоване в нього і бачив тільки перед собою дорогу, що вилася змією у далечінь, окраєць вулиці, що розгорнулася по обох її боках і довгі тіні від домів, що клалися на ній подовгастими смужками. А там безконечна далечінь, в яку немов вгризався він з якоюсь шаленою скорістю та силою, якій здавалося ніщо протиставитись не може.

Важкі краплі поту заперлилися на його чолі. Здавалось йому мов якісь холодні кігті впилися в його потилицю і душать її. Вихор із свистом розвівав його кучері та всеж мав він вражіння, що його волосся стає йому дуба.

На шляху замиготіли обриси якогось вантажного авта, ще момент і майнуло воно, — тільки маленька сіра смужка зосталася по ньому. Там знову виринула несподівано, саме впоперек вулиці яскраво червона лімузина, вчас ще відсуваючись на бік із скиглячим ревом сирени, бо ще хвилинка і булиб тільки кусні з неї лишились.

Бенеке з трудом силкувався захопити віддих, в голові йому крутилося. Десь, там далеко був той світ, де був він колись шофером, що кермував таксівкою ч. 365. Як давно це вже було, тепер не сказав би! А цей проклятий револьвер все ще націлявся в його голову, хоч авто рвало вперед, підскакувало, стогнало... За хвилину виринув перед ним двірець, Бенеке хотів натиснути гальму.

— Ні! Їдьте дальше! — Не ставати — Їдьте там, геть за місто — тільки вперед!

Вона мусіла кричати, щоб він почув її слова. Одною рукою притримувала жовту течку, у другій був револьвер.

Промайнув ліворуч двірець, Бенеке ще дужче похилився над кермою, здавалося цілим своїм тілом наляг на неї.

Якась дивна втома стала його огортати. Довкола було тихо. Десь чути було шум великого міста, здавалося якась тиша огорнула світ, хоч мотор все ще працював повним газом.

Вперед, тільки вперед — це одно виринало ще в його свідомости.

Якісь іскорки замиготіли в його мізку. Мріялось йому, що він з якоюсь шаленою скорістю жене кудись у всесвіт. Зірки миготять. Сонце висить поміж ними як велитенська, до грані розпалена куля та обертається з шаленою скорістю довкола себе. І здавалось йому, що він везе якогось пана, якого дім стоїть на місяці, з нічної гулянки домів. Загулявся цей панок, припізнився і принаглює до поспіху. Ах щоб той місяць вже раз зійшов!

Вперед! вперед!

Авто хиталося, підкидаючись по дорозі. Прокинувся із своїх мрій, почувши, що рука незнайомої торкнулася його рамени.

Були вже далеко, ген серед піль, місто сіріло за ними в далині. Край дороги виринали тут і там поодинокі віллі серед зелені. Геть праворуч затемніла смуга лісу, що виринав ізза обрію.

Вона сміялася до нього.

— Гарно списалися!

Револьвера не було в її руці.

Бенеке здивовано глядів на неї, силкуючись зібрати свої думки. Як це воно взагалі сталося?

Вона знову всміхалася. Бачив її білі зуби.

— На двірець, бачите, годі було, там мабуть стережуть.

Вона погладила рукою свою жовту течку таким приязним, вдоволеним рухом!

Колеса котилися і підскакували на нерівній дорозі, густі хмари пороху лишалися за автом вкриваючи придорожні кущі.

— Знаєте дорогу до Найдорфу?

— Так.

— Отже звертайте до Найдорфу на двірець. Там зупиниться поспішний!

Вона вдоволено всміхнулася до себе.

Дорога ставала щораз більше нерівна, так що із трудом міг управляти своїм возом.

Ліс, кілька самітних дімків, відтак міст, сільські хати. Це був Найдорф! Ритмічно котилося авто, мінялися та мигали придорожні дерева, хати, будинки. Ритмічно цокотів і шумів мотор як машиновий кріс...

Двірець.

Блискучі змійки рейок, що губились десь у далині. Звідкись від ліса знявся шум і тріскіт, це надходив поспішний поїзд. Якоюсь несамовитою потворою, гадюкою з казки видавався цей довгий ряд вагонів, що стукотів по рейках.

— Поїзд, я мушу його зловити!

Бенеке кивнув тільки головою, затиснув щоки, що аж зуби заскреготали. Повним газом, хочби довелося...

Силкувався дотримати кроку з тією залізною потворою, що сунула по рейках. Саме в тому моменті як поїзд звільнюючи біг, підїздив до

ста і творять ріжнобарвний ліс. Доми губляться в повені зелених гірлянд зроблених з дубового листа. Всі чужинці є гостями Берліна і справді можуть почуватись як у себе вдома. Всі поліцисти, обслуга трамваїв, автобусів, залізниць, кельнери й інші перейшли спеціяльні курси чужих мов, так, що кожний чужинець могтиме порозумітися в Берліні своєю рідною мовою. Навіть китайці, японці, перси, турки та інші мешканці Азії й Африки найдуть тут провідників, що розумітимуть їхню мову.

На вулицях міста сотки мешканців. Всі вистави купаються в повені яркких електричних ламп, бо берлінська електрівня признала купцям величезні полекші за додаткове освітлення крамничних вистав у часі Олімпіяди.

ПРЕСОВА СЛУЖБА.

Німецькі часописи переповнені статтями, фейлетонами і репортажами про Олімпіяду, один із часописів проголосив окремий конкурс на описи переживань чужинців у Берліні. Інші часописи поміщують для вигоди чужинців описи і справоздання в чужих мовах.

Навіть в олімпійськім селі є окремий щоденник „Дер Дорфботе", що містить усі олімпійські сплетні, а навіть статті олімпійців у їхніх рідних мовах.

ОЛІМПІЙСЬКІ ГОСТІ.

Почесним гостем німецького олімпійського комітету є Пааво Нурмі, найкращий змагун світа всіх часів, переможець на попередніх Олімпіядах (крім останньої) та національний герой Фінляндії. Нурмія витали оваційно тисячі народу.

Крім цього приїхали до Берліна ріжні заміграничні політичні діячі і члени володіючих домів. Як знаємо, в олімпійськім комітеті засідає данський князь. Приїдуть ще наслідники престолів шведського і грецького та держ. секретар англійського міністерства заграничних справ сер Роберт Ванситарт.

ВИКЛЮЧИЛИ АМЕРИКАНСЬКОГО ДЕЛЕҐАТА

Міжнародній Олімпійський Комітет рішив виключити американського делеґата з Комітету, за те, що він писав проти канцлера Гітлера і націонал-соціялістичного устрою.

КЛОПОТИ З ПОГОДОЮ.

Від кількох днів є в Берліні непевна погода з дощами і зливами. Навіть німецький метеорольогічний інститут не заповідає змін на краще. Одначе німецькі спортовці не тратять віри у своє щастя, яке не покидало їх у зимі в Ґарміш.

ХТО СТАРТУЄ НА ОЛІМПІЯДІ?

По замкненні індивідуальних зголошень на берлінську Олімпіяду, показується, що зголошено 4.844 змагунів, з цього 4.503 мужчин і 341 жінок.

Найбільше учасників зголосила Німеччина, бо 382 мужчин і 45 жінок. На другім місці Америка — 323 мужчин і 44 жінки. Дальші місця займають Мадярщина — 266 учасників, Англія — 240 учасників, Франція — 238, Італія — 231, Швайцарія — 230, Австрія — 219 і Чехословаччина — 195.

Понад 100 змагунів зголосили: Бельгія, Данія, Фінляндія, Голяндія, Японія, Югославія, Канада, Польща і Швеція.

З НАШИХ ЛІТНИЩ.

Гребенів у моді.

Радо поміщуючи цей допис, просимо при цій нагоді українських громадян, літників із ріжних літнищ та живців, присилати нам свої помічення з місцевого життя та рефлєксії. Будемо щиро вдячні за матеріял до рубрики „З наших літнищ"! — Редакція.

Гребенів цього літа переповнений. Заняті всі селянські хати до найменшої клітини, заняті всі пансіони, багато літників, що приїхали з клунками, не постаравшись заздалегідь про помешкання, вертаються з нічим — шукати місця по інших літнищах.

Що вплинуло на велику фреквенцію у Гребенові, годі сказати, — чи спека, чи девізові обмеження, чи таки краса Гребенова. Фактом є, що Гребенів повний, та що збільшилась цього літа фреквенція християн-літників.

Багато писатиб про Гребенів, бо є в ньому світла й тіни, є багато змін на краще, та в дечому є зміни на гірше.

Почну від порядків, які вводить збірна громада Славсько. Досі ми самі були господарями у своїй хаті, тепер господарює в нас волость Славсько, яка накладає ріжні оплати і драчки, а коли взяти під увагу ще оплати податкові, оплати патентів за винаймування кімнат, оплати для повітового виділу у Стрию, то просто в голові крутиться людині.

Замітним явищем гребенівського сезону є те, що з напливом літників до Гребенова напливає до Гребенова хмара екзекуторів, комісій, ріжних „вивідовців", які не лише сараною лягли на місцеве населення, але добираються і до кишень літників, бо не лише треба платити літниськову таксу, але ще й льокаторський податок. Місцеве населення стогне від надмірних податків, оплат, шарварків, неодин чекає на сезон, що за комірне від літника поправить будинок, поробить якісь інвестиції, потрібні для гигієни, чи для естетичного вигляду; та не доводиться, бо на вторговане комірне чекає екзекутор.

Є в Гребенові хати, які від кількох літ стоять з позабиваними дошками у вікнах, бо власник не має за що викінчити хати. А екзекутори не виходять зі села, топчуть кожному по пятах і затроюють кожному відпочинок.

І колиб так натиск податків і драчок змалів, то громада не журилась би тіснотою, літникам знайшлиб ще багато місця, бо люди будувалиб, а що найменше викінчилиб те, що почали.

Гарною новиною для літників є те, що побудовано нову дорогу з Гребенова до Зеленинки — попри залізничий шлях, стоїть безліч лавок по стежинах, а на Кинашівці приладжено для дітвори щось у роді „забавового парку".

Молочарня „Маслосоюзу" проспеорує дуже гарно, за дешеві гроші можна мати здоровий харч, чисто тут і привітно, що признають навіть польські редактори, які спочатку нарікали, але тепер вони є постійними гістьми М. С. та пишуть дописи до „Дзенніка Польского" таки у домівці М. С., признаючи льояльно, що тут і мило і гигієнічно, нарікають лише, що назагал Гребенів „опанований" українцями і жидами, так, немовби це не українське, а якесь мазурське село.

З признанням треба піднести, що місцева гребенівська молодь взялася до праці на економічному полі — аж любо глянути. Идеш дорогою й бачиш — один торгує овочами, другий „фіакрує", третій посередничить у винаймі помешкань, інший розвозить печиво, інший винаймає власного виробу лодку на пляжі, — всюди рух, всюди свої хлопці. Дівчата теж не дармують, одні помагають в торгівлі, інші приймають білля до прання, все, що живе, хоче в сезоні щось заробити. А ще краще явище то те, що вся молодь вечором день-вдень до пізної ночі забавляється в місцевій читальні „Просвіти", приготовляє на найближчу неділю якусь імпрезу, щоб заробити на дошки, потрібні для викінчення новобудованого дому.

Щодо жидів, то місцеві жиди хай торгують собі, вони теж мають свою клієнтелю, але приїзжим жидам-торгівцям не повинно дати місцеве населення поля до попису. Вся торгівля повинна бути в наших руках.

На майбутнє треба за всяку ціну подбати, щоб на місці, де зараз під порогом кооперативи „Кичерка" розсівся стрийський жид зі споживчими товарами, (які є в своїй кооперативі), — відчинено на черговий сезон нпр. українську фризієрню. По перше у центрі Гребенова потрібний фризієр, а по друге, якщо може втриматися 2 фризієрів жидів, то буде ще місця для українського фризієра, тим більше, що одинокий фризієр у долішньому Гребенові Ляменсдорф — так „спанів", що навіть українські вивіски поскидав.

Посвячення нововибудованого косцьола в Гребенові відбулося без місцевих латинників. Улаштували цю імпрезу літники-поляки, знехтувавши місцевих латинників, які з цього приводу є огірчені, так, що на посвячення костела навіть відмовились дати квіти на престіл; колиж військова музика, що приїхала на цю параду, звернулась до місцевих польських пансіонів, щоб її прийняли обідом, за що хотіли віддячитись концертом на вільному воздусі то місцеві поляки знехтували цю пропозицію і щойно український пансіон Яблонських дав орхестрі обіди; орхестра льояльно концертувала при цьому пансіоні аж до виїзду вечірних поїздів.

Гр. М.

——o——

двірця і чути було скрегіт його гальм, Бенеке спинив тремтючими руками свій віз перед двірцем. Віз зупинився із стогоном, в якому єчувалося щось гейби зідхання полекші.

Вона вискочила скоріше на землю, ніж він устиг піднятися із свого місця.

— Дякую, дуже, дуже дякую!

Почув, що всунула йому шелестливий папірець у руку.

В його ухах гуділо, очі зайшли млою.

— Я... — почав він, і не міг говорити далі.

Нараз вона підбігла до нього, обняла його своїми руками і поцілувала в уста.

— Дякую тобі!...

Сталось це так ненадійно, що як він отямився, вона вже минала входові двері до двірця і зникла в ту саму мить за ними.

Роздався свист. З шумом покотилися колеса поспішного поїзду.

В одному з вікон передостаннього вагону появилося схвильоване, усміхнене личко. Простягнулася з нього рука в попелястій шкіряній рукавичці, яка кивала в його сторону.

Ще один кивок і поїзд зник у далині. Франц Бенеке стояв іще довго на свому місці, вдивляючись у дві червоні цятки ліхтарень останнього вагону, що зникали у далині. Повільно отворив руку, в якій стискав помяті три стомаркові банкноти. Думав про ці свіжі уста, що доторкнулися на такий короткий момент його уст.

— Десять тисяч марок!

— Десять тисяч марок!

Ніколи у світі не довідається ніхто про його пригоду!..

Переклав Емка.

Із світа надзмислових явищ.

У відповідь м-рові П. Ісаєві.

В 165-ому числі „Діла" появилася довша стаття м-ра П. Ісаїва, в якій автор прихильник спіритистичної гіпотези виступив рішуче проти парапсихольогії.

Відколи істнують паранормальні феномени, істнують теж два засадничі погляди, що при їх помочі люди стараються пояснити собі причини їхнього повстання. Спіритистична гіпотеза бачить причину істнування паранормальних явищ в акції духів померших людей; медіюм є тут тільки посередником між обома світами.

Другий погляд — це анімістична гіпотеза. Аністи дошукуються причини в душі самого медіюма та живих людей. Вони рішуче відкидають впливи духів на медіюм. Парапсихольогія не приймає згори ніякого з цих поглядів. Її ціллю — прослідити на основі наукових екзактних даних надзмислові явища та найти — якщо це можливе — їх пояснення. Над тією проблемою працює ціла низка вчених европейської слави.*)

Ціллю моїх статтей (гляди „Діло" ч. 151, і 152) було поінформувати читачів „Діла" про найновіші осяги цієї дуже цікавої науки. Мабуть необзнайомлений вповні з парапсихольогічною літературою приписує м-р Ісаїв пояснення паранормальних явищ, що їх вичитав у моїй статті, мені самому. Це тільки наглядний доказ, що шановний автор слабо орієнтується у цій ділянці. На мою думку автор рішуче повинен був перестудіювати перед написанням своєї статті парапсихольогічну літературу. М-р Ісаїв запевняє у своїй статті, що парапсихольоги поборюють спіритизм. Та в дійсности воно не так. Парапсихольогія не має на меті збива-

*) гляди Zeitschrift für Parapsychologie, 1934 і La Ricerca Psychica, Milano, 1933.

З нагоди весіль, похоронів, хрестин, забав, товариських сходин і т. п. не забудьте переведсти між знайомими збірку на Рідну Школу, бо такі збірки не потребують дозволу адміністраційної влади!

ги, зокрема спіритистичну гіпотезу. Думаю, що якби наукові досліди виказали, що деякі паранормальні явища повстають справді під впливом діяння померших людей, парапсихольоги напевно признали би спіритистичну гіпотезу. На жаль дотепер не вдалось цього ствердити, але навпаки, багато явищ можна пояснити відчитуванням думок. Тому теж парапсихольоги усунули слово „медіюм" (посередника між людьми та духами), а ввели назву „**метагном**".

Не знаю, де автор вичитав, що парапсихольоги це дослідники окультизму з матеріялістичним світоглядом. Мабуть не читав він уважливо першої частини моєї статті, бо прийшов би був до зовсім протилежнього висновку. Полеміка на теми віри в істнування позагробового життя, думаю, тут теж ні при чому; можна вірити в істнування позагробового життя, не признаючи спіритистичної гіпотези.**)

Парапсихольогія, подібно як кожна екзактна наука, має на меті пізнати правду, поширити наше знання та піднести мораль людини.

Автор запитує мене, відки береться у медіїв знання, що ним вони в трансі, чи теж на яві пописуються. Паранормальним є тут не само знання лише сам **спосіб**, що при його помочі медіюм, вірніше метагном, це знання набуває. Метагном „хоче" поправді тільки підсвідомо приймати знання. Це знання (подібно як думки) перебирає від других осіб на близьку, або дальшу віддаль. В багатьох випадках стверджено, що метагном висловлює свої відомости із підсвідомости людини.

Тим можна теж пояснити, що, коли метагном перебуває напр. в товаристві духовних осіб висказує часто глибоке знання релігійних догм, Святого Письма і т. д.***)

Паранормальні здібности можна в людині розвивати, а навіть частинно викликувати штучно. Так наприклад ствердили, що мексиканська ростина „пайотель" викликує по споживанню у людині деякі паранормальні здібности. Сильне зацікавлення паранормальними явищами причинилося до основування товариств, яких ціллю є науковий дослід згаданих феноменів. Участь у них беруть різні учені. Між ними є теж визначні теольоги. З католицьких теольогів заслуговують на увагу статті проф. теольогії у Фрейзінгу Августа Людвіга,****) з евангелицьких статті проф. Густава Енца. Також в нас повинно повстати товариство, яке займалось би науковими дослідами паранормальних явищ. Аж тоді і ми могтимемо прослідити критично всі здобутки парапсихольогії.

Проф. Дріш каже у своїй книжці: Істнують три наставлення до парапсихольогії: перше позитивне, друге неґативне, третє критичне. Значіння має лише це останнє.

Інж. Р. Крохмалюк.

—o—

**) гляди Prof. Hans Driesch, Die Wissenschaft von den „okkulten" Erscheinungen. 1932.

***) Dr. Osty: La connaissance supranormale.

****) гляди „Zeitschrift für Parapsychologie".

Лугові свята в краю.

Свята в 10-ліття смерти Гол. Отамана С. Петлюри.

В Новоставці, пов. Бучач, 19. м. м. відбулося скромне свято в 10-ліття смерти Гол. Отамана С. Петлюри тому, що старство заборонило Лугам зі сусідніх сіл станути разом до збірних вправ. Рано зібрані луговики й луговички відмашерували з домівки чит. „Просвіти" до церкви, де відбулася Служба Божа. По Службі Божій луговики і луговички перемашерували селом на площу. Доокличні Луги прибули на свято, але тільки як гості, бо до вправ не ставали. На гарно прибраній площі відбулася дефіляда перед портретом Гол. Отамана Петлюри, а голова Лугу Петро Моцик виголосив коротку промову про значіння Гол. От. Петлюри. Опісля відбулися вправи місцевого Лугу вільноручні, мішані, хустинами і „Молитва". Не обійшлося без малої пригоди. І так свято не подобалося місцевим стшельцам, які зробили засідку при вході до села. Коли молодь зі сусідніх сіл (побратими і посестри з Т-ва „Сокіл" з Заривинець) ішла на свято, стшельци обкидали її камінням. Один камінь поцілив у голову одну дівчину-сокілку так, що вона втратила притомність і мусіли її негайно відвезти до лікаря в Бучачі. Такі напади стшельців у Новоставці бувають часто. І так на Йордан вибили стшельци вікна місцевому священникові і в чит. „Просвіти", а вечором небезпечно вийти одному луговикові на село.

Перед повітовим святом в Яворові.

В неділю 9. серпня ц. р. відбудеться повітове Лугове свято в 10-ліття смерти Гол. От. Петлюри в Яворові. Свято уладжує Пов. Луг в Яворові. **Візьмуть в ньому участь Луги яворівського** повіту. В програму свята ввійде похід Лугів через місто на площу, де відбудеться дефіляда перед портретом Гол. От. Петлюри, промова про С. Петлюру **та попис лугових вправ**

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

ДОВІРЯ ДЛЯ ФРАНЦУСЬКОГО УРЯДУ.

ПАРИЖ, 1. 8. ПАТ. Після закінчення дискусії над закордонною політикою палата ухвалила 379 голосами проти 200 такий денний порядок, представлений радикалом Кампінші та комуністом Дільо: Палата, апробуючи заяву уряду, висловлює йому довіря в справі веденої акції, яка зміряє до оборони світового мира та безпеки Франції.

о. О. ПРИСТАЙ. 69

В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАВИЛОНІ.

Ніяґара розпустила своє буйне волосся, вітер підхопив його на високому порозі водопаду й кинув у прірву, замотав і пірвав на кусники. Потім, як опир, заслинився і зареготався в крутіжах, у стіп водопаду.

Колись герцювали ось так і води нашого Дніпра на його скелистих порогах. Але це було тоді, коли то вольний Дніпро дружився ще з хоробрими Запорожцями і століттями оспівував шумом вод їх славу. Та нині він покищо мовчить і лише досадливо стогне й проклинає неволю. Бо москвини з жидовою закували його самого та його Матір в тяжкі кайдани.

Червоне сонце клонилося на західні обрії і на відхідне освічувало ще яскравими рефлексами цілу панораму водопаду. Він горів мерехтливими барвами світел і нагадував величній храм — якусь монументальну катедру, що її не були всилі ніде у світі збудувати люди. Водопад Ніяґари, це був нерукотворний храм природи, що його здвигнув той Архітект, що збудував цілий світ. Він був прикрашений власним задумом Всевишнього, тому були тут усі скарби мистецтва. Однак до середини цього храму не смів вступити жадний смертник; міг стояти тільки оподалік і повторяти слова ізраїльського народу, звернені до пророка Мойсея: „Ти говори нам, а ми слухатимемо! Хай не промовляє до нас Господь, щоб ми бува не повмірали!"

З верха водопаду переввалювалися безупинно хвилі вод, осяяні червоним жаром заходячого сонця. Здавалося, що церковник розсвічував у тім храмі свічки на відправу вечірні. А знизу підносились хмари диму. Це напевно вже вийшли тисячі діяконів з кадильницями та обкаджували престіл Божий.

В тихому непорушному повітрі було чути одноманітний і сумовитий шум водопаду, що нагадував шум бору й одночасно був подібний до плюскоту зливного дощу і до хлюпання води. Це була дивна мішанина гонів. Водопад шумів понуро і з суворим жахом. По його боках сторчали грубі та нерівні ледяні стовпи, як свічки у церкві.

По двогодинному побуті біля ніяґарського водопаду огортав людину якийсь неспокійний і подражнений настрій. Дух утомився, а тіло прозябло. Велич і краса чарівної картини мимохіть щезала зперед очей. Нараз і сонце сховалося та надходила ніч з усіма своїми правами.

Від водопаду до міста Ніяґари можна було взяти собі авто. Але не кожне авто було огріте. А нам і так було вже холодно. Тому хоч їхалиб ми автом, як американські пани, але напевно дзвонилиб зубами, як галицькі паламарі. Отже воліли піти пішки. За 20 хвилин дійшли до міста. Розігрілись ходою гарненько та ще й заощадили собі два доляри, що для українського місіонаря в Америці мали велику вартість, тимбільше, коли зі страждальної Вітчини доходили голоси розпуки: Рятуйте, бо гинемо!

В місті Ніяґарі зайшли ми до теплої почекальні й покріпилися гарячою кавою та тістечками, що все разом коштувало нас 50 центів. Купили ми собі білети й за кілька хвилин ми сиділи вже в теплому трамваю, що хутко минав засніжені простори, зачаровані в блідому місячному сяйві. Але ми не звертали на них майже ніякої уваги й сиділи в мовчазній задумі під сильними враженнями, що їх назавжди записав нам у душі могутній водопад Ніяґари. За три четвертини опинились ми у своїй — хоч і не власній — хаті, що про неї американці співають: „Гоум, суіт гоум!"[1]), тобто нема-то, як дома!

35. У СТІП НІЯҐАРСЬКОГО ВОДОПАДУ.

Світ, це велика книга, що з неї читають лише одну сторону ті, що ніде не виїжджають. **Августин.**

До доброго сусіда можна би ходити в гостину що-другий день, якби тільки не урвався терпець тому доброму сусідові та не викинув він з хати такого внадженого гостя. Так і мене кортіло частіше навідуватись до своєї недалекої сусідки Ніяґари. Був я в неї вже двічі в літі 1908. р. і зимовою порою в 1926. році. Перша гостина була занадто коротка, не з куртуазії, мовляв, етикета наказує коротенько відбути перші відвідини, але з тієї причини, що тоді ми, як гості з далеких сторін, мусіли спішитися назад. Другим разом було це в зимі, коли ми порядно померзли, а пані Ніяґара була чомусь надута і взагалі в поганому настрою. Вона фукалася, опльовувала нас своєю піною і показувалася зовсім негостинна...

[1]) Home, sweet Home „Дім, солодкий дім!"

На викуп решти паїв „Українського Городу“.

XI. выказ:

Зложили в Центробанку:

Окружний Союз Українських Кооператив — Станиславів зол. 50.—.

Юліян Глушевський, Львів зол. 10.— і кличе: Дуфанця Андрія, Беряка Теодора, Швалюка Гриця зі Львова Сохана Антона, Ходорів.

Інж. Ілько Семянчук, Станиславів зол. 10.— і кличе: д-ра Миколу Биха, адвок., д-ра Осипа Гробельного, лікаря, Теод. Грицака, проф. — всіх зі Станиславова.

Д-р Ярослав Дудикевич, Бібрка зол. 6.— і кличе: Володимира Рудавського в Битькові і Романа Кочержука в Бібрці.

Інж. Володимир Дутка зі Станиславова зол. 5.— і кличе: директорів: Станиславів: І. Семянчука, МС. інж. Трача, Ук. Б., С. Вишневського, філії Зем. Банку Т. Мартинця, д-ра Калуського В. Стрий, директора Дениса Коренця Львів, д-ра Я. Грушкевича Станиславів і д-ра К. Воєвідку Станиславів.

Іван Поритко, дир. Союзу в Рогатині зол. 5.— і кличе: дир. Івана Кузіва Стрий, дир. Бакальця Підгайці, дир. Д. Хоптяка і дир. В. Вартового в Рогатині.

Д-р Іван Козак, адвок. в Угнові зол. 5.— і кличе: інж. Льва Дорожинського в Угнові, о. Дмитра Бахівського в Корчмині, д-ра Степана Козака в Белзі, д-ра Осипа Маріяна Волощука, інж. Омеляна Богачевського і Степана Совика в Раві Руській, Андрія Рачинського в Ульгівку.

Слава Лашкевичева, Сосновець зол. 5.— і кличе: Надю Онишкевичеву, Орисю Рудзавичеву, Оксану Клюфасову, Марійку Резникову — всі зі Львова, Зеню Івасикову з Довгої Вел. і Віру Савкову в Олексин.

о. Степан Метельський, Лядачичі зол. 5.— і кличе: о. Василя Вірчака, о. Льонку Пиливаць, о. Іллю Васильківського.

о. Андрій Пелвнський, Лисятичі зол. 5.— і кличе: о. Дамяна Лопатинського Львів, Івана Виницького Стрий, о. Івана Головкевича Тейсарів, о. Івана Хавалку Хмільно, о. Антона Флюнта Угерсько, о. Ст. Метельського.

Д-р Володимир Коцюба, Отинія зол. 4.— і кличе: д-ра Степана Дрогомирецького і д-ра Евгена Боднарука в Отинії.

Роман Брикович, дир. ПСК Копичинці зол. 4.— і кличе: д-ра Палійчука Петра, дир. СУК в Теребовлі, Рудовича Олеся, власт. реальн. у Львові, інж. Виницького Юліяна, агрон. в Сухоставі і Горняткевича Дамяна, маляря в Кривенькім.

М-р М. Крайчик, адв. апл. Устрики Дол. зол. 4.— і кличе: д-ра Сеньківського, дир. Василя Мриська і дир. Миколу Негребецького — всіх з Устрик Долішніх.

Захарія Гнат, Чехи зол. 3.50.

о. Степан Кіржецький, Бабинці п. Рогатин зол. 3— і кличе на довільну квоту: о. Ст. Городецького Урмань, о. Ст. Хабурського Кудинівці і о. Івана Прокоповича Лежанівка.

Зофія Гучко, Радруж-Горинець зол. 3.— і кличе: Козенкову з Коровиці і І. Пиаюрову з Башні Долішньої.

Шашкевич Володимир, Золочів зол. 3.—.

Іван Білоус, учит. Кулявка зол. 2.50 і кличе: Вас. Доржинського в Городенці, Ів. Зельського учит. в Вовлавку, Кор. Монастирського в Кольбушовій, Гр. Гетьмана учит. в Лучинцях-Рогатин і Вол. Ховзнця Бурштин.

Галя Білоусова, Косьцелец к. Іноврослава зол. 2.50 і кличе: М. Кулиничеву Покропивна, Мар. Заячківську Збараж, Л. Флякевичівну ад Добросин, Ганю Михалевич учит. Ковель, і Катрусю Сидорівну в Любачеві.

Крамар, кооп. „Народний Дім“ в Ліську зол. 2.— і кличе: свою дирекцію в особах: дир. Юрія Мартиновича емер. уряд. скарб., д-ра Ореста Яросевича, справника, дир. Тадея Будзиновського, емер. управ. шк.

Андрій Занько, Кристинопіль зол. 2.— і кличе: всіх учителів українців сокальської округи, членів сокальського і белзького Відділу Вз. Помочі Українських Учителів як теж товаришів емеритів в Сокальщині, і на більшу квоту Дирекцію Тов. Вз. Пом. Укр. Учит. у Львові.

Тадей Феденишин, студент Чехи зол. 2.— і кличе на довільну квоту: проф. С. Кузика, проф. д-ра Е. Грицака, проф. І. Поповського з Перемишля і проф. В. Олійника з Лодзі.

Іван Дідич зол. 2.— і кличе: Стоцького і Корпана на таку саму квоту, а радника Костишина і директорів Яворського і Цьоня на довільну квоту.

Ковалисько Микола, Стрільбичі зол. 2.— і кличе: о. Володимира Горницького в Біличу і Степана Сопуха упр. школи Стрільбичі.

Андрій Качор, Львів, зол. 2.— і кличе: Іванну Чернецьку зі Львова, о. Ощипка Василя з Борщович і Лопушанського Володимира зі Стрілиськ Нових.

Зложили в С.-Б.:

Т-во „Сокіл“ Богородчани зол. 32.56 і кличе: сусідні сок. гнізда.

Т-во „Сокіл“ Вербів к. Нараєва зол. 5.— і кличе: сусідні сок. гнізда.

Просимо за дальші вплати. До цеї пори зібрано ледви 5 проц. тої квоти, яка потрібна на викуп решти паїв „Українського Городу“, а збираємо вже місяць. Темпо збірки повинно бути живіше. Просимо викликувати тільки тих, що вплатять і подавати їх точні адреси, щоби ми могли їм евент. пригадати.

Всі гроші і кореспонденцію просимо справлювати на адресу: Центробанк, Львів, вул. 3-го Мая ч. 15. Чекове конто ПКО банку: 143.467. Зазначувати: На „Український Город“.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

СССР ратифікував конвенцію про протоки, преформовану в Монтре.

Китайська провинція Квангсі дальше боронить ся перед нанкінськими військами, а навіть переходить до офензиви проти пров. Квантунг.

Турецький уряд ратифікував конвенцію з Монтре.

Проте ми вибралися до неї втретє. Я, дочка Оксана й добрий наш сусід о. І. Жук зробили на американський спосіб коротенький мітінг та ухвалили на ньому всіма трьома голосами, що 28. червня 1927. р. поїдемо на прогульку до Ніягари. Цим разом і кошти подорожі були куди менші, бо добрий сусід, о. І. Жук — мабуть і тому добрий, що мав свій власний самохід — повіз нас ним і нічого не взяв за „фірманку“. Вдобавок самоходом їхали ми вигідно, по-пански, чи пак справді по американськи.

Була літня пора, чудова американська погода й нас троє, а в Трійці й Бог перебуває. Моя донька приготовила на дорогу ріжних балабушків, щоб і „мацько“ був задоволений, і щоб не випорожнили наших кишень лихварські ціни продавців у прогульковій місцевості. Всі ми були в золотому гуморі.

Прогулькувати серед гарних та цікавих околиць, це означає освіжувати свого духа та додавати тілу здоровля. Серед сірої буденщини людського життя прогулька подібна до чару весняної ночі, залитої сяйвом мерехтливих зір або повновидого місяця. Вона живе вічно в споминах.

Коли щойно переїзджали ми широкою бофальською долиною, покритою зеленю, відчуло вже велику полекшу моє тіло, охляле від міського життя, зокрема душа, що в ній відбивалися всі життєві турботи, гомінкі парохіяльні мітінги і т. п.

За неціле три четвертини години доїхали ми до міста Ніягари, де в безпечному місці примістили авто і покріпилися содовою водою. Звідтіля пішли ми вже власними ногами до водопаду Ніягари, що в літню пору мав зовсім інший вигляд, як у зимі. Був він тепер далеко лагідніший, приємніший і таки багато культурніший...

Ніягара не мала на собі ледяних оков. Щезли з неї ті чудернацькі короткі „спіднички“ з леду, ріжного фасону й крою. Навіть лице не було в неї „напудроване“, а природне, чисте, свіже та ясне. Коси мала розчесані й спущені, неначе в молодої в день вінчання. Вони сягали їй до пят. Кругом її голови зеленівся свіжий і гарно сплетений вінок. Навіть сусідні електричні ліхтарні не мали на собі ледяних шапочок і скапів. Хоч були вони заплакані, мокрі, мов хлющ, проте без тих подертих штанців з леду, виглядали досить пристойно, як інші американські ліхтарні. Прибережні дерева були в зелених шатах. Ті, що стояли ближче її Величества Ніягари, мали на собі, як личить придворним дамам, зелений одяг темнішої барви, ніж ті подальше.

Навіть шум Ніягари не був такий тяжко понурий і не пронизував так, як узимі. Водопад, щоправда, шумів неабияк, може й гучніше, ніж зимою, але в цім шумі не було тієї дикої понурости. Внизу водопаду, куди Ніягара спустила свої буйні розплетені коси, спадаюча лявіна води творила бурхливі крутіжі, що плювали на всі боки піною. Звідси підносилися товсті клуби пари. Вона, не досягнувши верха водопаду, розплі валася і зникала в повітрі.

Ми зійшли в долину й підійшли близько до водопаду, щоб приглянутися йому, задерти носа вгору, немов дитина, коли дивиться на свого тата. Доступ сюди був лекший, ніж зимовою порою. Під ногами не було ожеледи й водопад не бив нас в обличчя густою ледовою росою. Щоправда час-до-часу, особливо як сильніший вітер залетів до нього і поскоботав в ньому, водопад рад-не-рад мусів здорово пчихнути на нас дрібнесенькими бризками води. Але це пчихання було коротке і нічогісько не шкодило нам. Навпаки, ми були вдячні водопадові, що своїм пчиханням приємно охолоджував нас і то зовсім задурно, якби знав, що ми українці, і по звичаю хочемо все мати задурно...

Ми оглянули Ніягару з усіх сторін: згори, знизу з американського й канадійського боку. Потім вернулися на гору й хотіли знайти місце на відпочинок. Підчас того зайшли глибше до невеликого ніягарського парку й там, з боку над самим водопадом, спостерегли чепурний деревляний дімок, що був схожий на літниськову вілю. Кругом нього були лавки й більший гурт веселих прогульковців, що розмовляли, жартували і проходжувалися, немов очікуючи чогось. Це зацікавило нас і ми приближилися до них, та таки зараз довідалися — на що то Бог дав людям цікавість! — що в тім дімку є ждальня з гардеробою для тих, що бажають зійти вниз до стіп водопаду і звідтіля докладно приглянутися йому.

Моя донька та о. І. Жук, вчувши це, аж скрикнули з радости і без вагання постановили теж зійти до того ніягарського Гадесу, та ще й мене старого потягнути до тієї авантюрницької „візити“. Я хвилину завагався. Подумав собі, що ніхто з моїх родичів, ні тато, ні дід ні прадід, не робив такої дурниці й не лазив кудись під туш Ніягари. Проте якось ґаздували, тішилися в людей пошанівком, діждались глибокої старости і з гонором, без авантюр, перенеслися на той світ. Але враз з тим прийшла мені до голови друга думка, що мої предки були неграмотні селяни, жили в Галичині, небагато знали про Америку і взагалі нічого про якусь там Ніягару. Тимто не було чого їм дивуватись. Зате мені можна булоб і за зле взяти, що я жив в Америці, був біля самої Ніягари, й боявся чи лінувався зійти вниз, щоб у стіп водопаду глянути на нього.

(Далі буде).

—o—

СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

Медичні та фармацевтичні студії у львівському університеті.

Виділ Т-ва „Медична Громада“ подає до відома абсольвентам гімназії інформації про студії на медичному факультеті львівського університету на фармацевтичному відділі цьогож факультету.

Медичні студії тревають VI. триместрів, фармацевтичні 4 роки. На перший рік студій приймають тільки обмежену кількість студентів (нумерус клявзус). Зацікавлені складають у квестурі університету (вул. Косцюшка ч. 9.) оплати: маніпуляційну 10 зол і за лікарські оглядини 4 зол., разом 14 зол., дістають посвідку на вплачену квоту, карту до лікарських оглядин, блянкет на подання у справі принняття та індивідуальну карту. Після того піддаються лікарським оглядинам, що відбуватимуться від 7—16 вересня включно — для студентів в годинах від 8—10 і від 16.30—17.30 у кліниці внутрішніх хорíб при вул. Піярів ч. 4., для студенток від год. 8—9 і від 16.30—17.30 у Пшиходні Пшецівгруźлічней при вул. Піярів ч. 6, в такій поазбучній черзі: 7. IX. А, Б, Ц, Д, Е; 8. IX. Ф, Ґ, Г, І, Й; 9. IX. К, ЛЬ, М; 10. IX. Н, О, П, КВ, Р; 11. IX. С, Т, У, V; 12. IX. В; ІКС; ИПС, З, Ж. До лікарських оглядин треба предложити докладно виповнену карту, що її дають при вплаті вступних оплат.

Подання у справі принняття слід вносити у днях 7—16. вересня до деканату лікарського виділу (вул. Маршалківська ч. 1). До подання слід долучити: 1) метрику, 2) свідоцтва з кляси VII. і VIII., 3) свідоцтво зрілости, 4) посвідку вплачення вступних оплат, 5) посвідку відбутих лікарських оглядин, 6) докладно виповнену індивідуальну карту, 7) Якщо кандидат є у віці, що обовязує до військової служби: військові документи, 8) якщо кандидат не не є цьогорічним абітурієнтом: свідоцтво моральности, 9) курікулюм віте, 10) якщо кандидат переходить з іншої високої школи в Польщі: свідоцтво відходу. — Всі документи і залучники до подання про принняття, мусять бути в оригіналах (або в дуплікатах, вірогідних оригіналам), бо подань, до яких замісць оригіналів, будуть долучені відписи, деканат взагалі не буде розглядати.

В найближчих днях по 12. вересня ц. р., в речинці і черзі, що буде оповіщений на таблиці оголошень лікарського деканату, кандидати мусітимуть піддатися вступному т. зв. кваліфікаційному іспитові, метою якого ствердити загальне приготування кандидатів до медичних студій. Оплата за кожний вступний іспит 10 зол.

Виділ Т-ва „Медична Громада“ просить усіх кандидатів, що вноситимуть подання у справі принняття на медицину і фармацію у львівському університеті, щоб зголошувалися особисто або письменно у дижурного „М. Громади“ в домівці Т-ва при вул. Чарнецького ч. 26. І. пов. (II брама): Дижурний урядуватиме в днях і годинах, що їх оголосимо в ґабльотці Т-ва в університеті та в щоденній українській пресі. Відповіди на письменні запити будемо полагоджувати відворотною поштою; на відповідь просимо долучити поштову марку. Коли Виділ „Мед. Громади“ матиме якнайточнішу евіденцію кількости внесених подань, зможе успішно інтервеніювати в університетської влади за принняттям більшої кількости українців.

ЗА ВИДІЛ Т-ВА „МЕДИЧНА ГРОМАДА“:
Я. Олесницький, секретар.

НОВИНКИ.

— **ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.**

— **ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру містимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла“.**

— **Редакційні вістки.** Вернувся з відпустки і перейняв провід Редакції **ред. І. Кедрин.** Літню відпустку розпочали **д-р І. Німчук і д-р Михайло Рудницький.** Пригадуємо всім шш. дописувачам, щоб свої кореспонденції надсилали на загальну адресу Редакції, а не на імена окремих її членів.

— **Д-р Т. Бурачинський виїхав на тритижневу відпустку.** 2456

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущини 5 (побіч кіна „Апольо“) поручає ковдри, матраци, постелеве білля і ін. Переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол.** 1799 36-100

— **Машини до писання і до шиття всяких систем і прибори до них, по найдешевших цінах,** прецизійна направа машин всяких систем поручає **Юліян Ломага — Львів, ул. Валова 11.** Одинока українська фірма в тій ділянці. Наука писання на машинах. 61-115

— **Український календар-термінар.** При кінці серпня ц. р. появиться український тижневий календар-термінар, необхідний у бюрі кожної установи для щоденних записок, звязаних з діяльністю, а також і кожній приватній людині, що мусить нотувати все те, що треба в означеному терміні виконати. Досі всі ми послуговувалися чужими календарями-термінарями тому, що українських не було. Торговельно-промислові фірми й культурно-освітні установи, що хотілиб мати більшу кількість календаря для своїх клієнтів, може навіть з фірмовою етикетою, зволять ласкаво порозумітися в тій цілі з Адміністрацією „Назустріч“, Львів, Ринок 10.

— **Ґазові руротяги довгі на 32 кільометри** збудувала акц. спілка „Ґезоліна“ між Дашавою (Стрийщина) і Ходоровом. Працю найшло 200 робітників.

— **До Палестини** виїхали через Снятин жидівські емігранти в числі 380 осіб. Рівночасно приїхав транспорт жидівських реемігрантів у числі 40 осіб.

— **Градові бурі** перейшли в четвер через долинський і коломийський повіт. В Сенечеві пов. Долина грім ударив в дім і поразив 6 осіб. В деяких місцевостях упав град величини курячого яйця.

— **За нищення крамниць** підчас квітневих заворушень засуджено на півтора року вязниці Олену Калиняк, що проводила юрбою зі 150 осіб, що грабували склепи на пл. Голуховського.

— **Пробився на дишлі** 25-літній Рудольф Ґурський з Катовиць. Він їхав зі своїм товаришом мотоциклем на заднім сидженні. Дишель пробив йому наскрізь грудну клітку, так що він умер на місці. Катастрофа трапилася в ночі, а її причиною був дефект електричної ліхтарки.

— **Львівська хроніка.** Злодії вломилися до мешкання інж. Вархола при вул. Богуславського 18. Покищо невідомо, що вкрали, бо власника нема у Львові. — Стефанія Бутинець повідомила поліцію, що невідома їй жінка просила її на площі Теодора потримати хвилинку тритижневу дитину. Як пішла, тільки її і виділи. Тепер поліція шукає за доброю матірю. — В суботу зранці повісився в кльозеті при вул. Гротґера ч. 2. Яків Нестерський, поштовий підурядник. Причиною його розпуки були матеріяльні клопоти і нервовий розстрій.

— **Краєва хроніка.** На коломийській пляжі виловили тіло новонародженої дитини у повному розкладі. — 18-літній Казимир Піскозуб утонув біля Коломиї. — Від грому згоріла у Винниках стодола І. Кремати. У Дметиші — Ф. Гаврилюка. — У Брюховицькому лісі найдено розложене тіло висільника; ніяких документів при нього не було. — Невідомі особи затримали барикадою на шляху б. Березова самохід директора копалень „Польміну“ інж. Белевича та зранили його важко револьверовою кулею, а шофера убили.

— **В синагозі** в Хотимирі було гарячо. В часі молитви побились побожні на тлі непорозумінь в справі господарки в жидівській гміні. Побиті є Яків Шуберт, Озіяш Шуберт і Юда Шварц.

— **Доброго голову** має комітет будови школи в Сухівцях пов. Рівне. Головою комітету був Сава Опанащук. В часі будови почав зникати будівельний матеріял і хоч добре пильнували, злодія годі було викрити. Аж слідство виказало, що тим „невідомим“ злодієм є сам голова, котрий з другим комітетовим крали матеріяли і продавали.

— **Арештування комуністів.** В останніх днях перевела поліційна влада цілий ряд ревізій і арештувань серед комуністичних діячів у Варшаві і в краю. Арештували багато осіб.

— **Сектярська навала в Польщі.** До Варшави приїхав з Америки творець т. зв. польського „косьцьола народового“, Франц Годур. Тому, що секта Годура в Америці розлетілась, Годур намагається закріпити свої впливи в Польщі. Це не на руку іншому провідникові сектярів Фаронові, який вважає годурівців за небезпечних конкурентів, зокрема в доходах. Головне джерело доходів — це уділювання безправних розводів. Як знаємо сектярство чимало лиха чинить і серед українців, зокрема на Волині. Засліплені наші „сектяри“ несвідомі цього, що вони є сліпим знаряддям у руках сектярських карієровичів і набивають їм своєю кервавицею мошонку.

— **Хотів конче стати арійцем.** Німецький жид Адольф Розенблюм із Берліна хотів добути концесію на ведення імпорту польських фільмів до Німеччини. На це треба було посвідки арійського походження, і тому Розенблюм попросив Юзефа Куча, власника фільмової фірми в Катовицях, щоб цей вистарався потрібні документи. До „ґешефту“ втягнули урядовця катовицького маґістрату Квасьного і за 6.000 марок мав Розенблюм посвідку арійського походження. Одначе з документів він не був задоволений, переслав їх знову до Катовиць і тут афера викрилась. Тепер катовицькі махери відповідають перед судом, а Розенблюм мусів зрезиґнувати з концесії.

— **Промова Гітлера по… жидівськи.** В жидівській дільниці Ню Йорку, де глядачі знають англійську мову дуже слабо, висвітлювано „дубінґовані“ фільми в жидівській мові. Так теж було при висвітлюванні промови канцлера Гітлера, котрий, на такий спосіб, промовляє з екрану по… жидівськи. Жидівські глядачі викликали авантуру, а рівночасно німецький амбасадор рішучо запротестував, щоби підкладати жидівський текст під слова Гітлера.

— **Нове чудо в Люрд.** Французька монахиня Маргарета хорувала на запалення очеревної, до якої долучилась ще чахотка. Монахиня виїхала до Люрд і тут дві пані з шотляндської прогульки занурили її в чудотворній воді. І тоді рана в боці, що повстала в часі недуги, нагло зникла і недужа відразу виздоровіла. Лікарі ствердили, що цю наглу переміну не дасться пояснити ніякими законами природи. Монахиня залишилася в Люрд доглядати недужих.

— **Уродини Шова.** Кілька днів тому обходив Бернард Шов свої 80-літні уродини. Коли з цієї нагоди прийшли до нього деякі журналісти, Шов розкричався до них, мовляв, уродини це його особиста річ і нікого вони не повинні нічого обходити. З нагоди уродин одержав Шов багато ріжних дарунків. Актори, що грають у його песі „Жанна д' Арк“ рішились справити Шовові збірний дарунок. Коли Шов довідався про це, згодився, щоб кожний артист купив йому дарунок не дорожчий трьох пенсів, це значить 35 грошів. Його бажання сповнили актори дослівно, і між іншими дарунками Шов дістав тузин жилеток до голення, які йому непотрібні, бо носить довжезну бороду. Шов теж поробив дарунки. До акторського запомогового фонду післав 100 фунтів і випустив нову пєсу, що називається „Женева“ і торкається всіх ходів „високої“ політики.

— **Китайський епископ.** Папа римський іменував апостольським вікарієм Китаю монс. Йосифа Тштинґа. Новий китайський епископ має ледви 37 літ і є автором кількох праць з ділянки гагіографії і апольогетики.

— **Тигр на вулицях Токія.** Із зоольоґічного городу в Токіо вирвався на волю величезний тигр, що його подарував до городу сіямський король. Радіо і надзвичайні видання часописів сповістили населення японської столиці про небезпеку. Дільницю положену близько зоольоґічного городу окружили сильні поліційні відділи. Військові стежі почали докладні пошукування за згубою з поліційними собаками. Хоч звірі в великих городах не є дуже небезпечні, одначе шум і гамір великого міста наводить на них смертельний жах і тоді вони є дуже небезпечні. Серед населення запанувала паніка. Вулиці опорожніли якби хто позамітав. Не тільки діти, але й старші не показувались на вулицю. Ціла історія скінчилась щасливо. Тигра найшли в однім із каналізаційних проводів скуленого зі страху. Без труду вдалося спровадити його знову до зоольоґічного городу.

— **Електричне життя** зорганізовано в місцевости Дрансвіллі в Злучених Державах. Це „електричне життя“ на господарській фармі полягає на тім, що електрична машина доїть корови, дроти напущені електричною струєю відмежовують поля, щоб худоба не входила в шкоду, електрична машинерія ловитиме в стайнях мухи. Воздух буде прохолоджуваний електрикою, а фармер буде голитися електричною бритвою і т. д. і т. д. Ціла інсталяція коштуватиме 5.000 долярів.

— **Арештують за хрест.** В Мексику арештували цілу родину тому, що поліція найшла в часі ревізії хрест, статуетки святих і книжки до молитви. В Мексику, як відомо, не вільно священикам ходити до приватних домів на молитви. Родину, що дає в себе приміщення священикові негайно арештують а її майно переходить на власність держави.

Для нашої будучности не байдуже, чи громадянство сплатить інвалідам затягнений довг, чи покине їх безпомічних власному терпінню!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр. ім. І. Тобілевича.
Косів.
2. VIII. Катерина.

Український Національний Хор під мист. проводом Дм. Котка.
2. VIII. Надвірна.

Великий Театр:
Нечинний.

Театр Ріжнородностей:

Неділя, 2. VIII. год. 8. веч. „Малощо не пошлюбна ніч“.

Понеділок, 2. VIII. год. 8. веч. „Малощо не пошлюбна ніч“.

Кіна.

АПОЛЬО: „Швайцарія горить — Вільгельм Тель“, у головній ролі Конрад Файдт.
АТЛЯНТИК: „Любов у повні“.
ВАНДА: „Буря над Андами“.
ҐРАЖИНА: „Остання стійка“ і „Що чоловік робить в ночі“.
КАСІНО: „Бродвей Біл“.
КОПЕРНИК: Чу-Чін-Чав“ з Анною-Мей-Вонг“.
МАРУСЕНЬКА: „Симфонія праці“ і „За хвилину щастя“.
МЕТРО: Ледви вчора“ і „Людина, що продала голову“.
МІРАЖ: „Світ належить до тебе“ і „Додек на фронті“.
МУЗА: „Любовні маневри“ і „Все для переможця“.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „На згарищах щастя“ і „На хвилі спогадів“.
ПАН: 1) „Віденські ночі“, 2) „Фліп і Флап“.
РАЙ: „І. Ф. 1. не відзивається“.
СВІТ: „Наскок на Конго“.
СТИЛЕВЕ: „Ніч на трансатлянтику“ і ревія.
ТОН: „Королівська любовниця“ і „Бюро пропавших людей“.
УТІХА: „Нічна стежа“ і ревія.
ХИМЕРА: „Гроші“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

„Еспанія“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 2. серпня 1936.

Відень (506,8) 11.00 Сальцбурський фестіваль, 12.40 Вступ до Олімпіяди, 11.40 Камеральна музика, **Брюсель** (483,9) 17.00 Танкова музика, 20.00 Камеральна музика, **Прага** (470,2) 12.45 Легка музика, 20.40 Чеські нар. пісні, **Париж** (1648) 14.45 Симфонічний концерт, 17.00, 23.30 Легка музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 9.00 Весела музика. 20.00 Вечірня муз., **Букарешт** (364,5) 11.43 Національна музика, 20.00 Сальонова музика, **Будапешт** (549.5) 13.55, 22.30 Циганська музика, 20.40 Оперетові мельодії, **Мілянно** (368,6) 20.40 Концерт, **Рим** (420,8) 20.45 Опера, 22.00 Хореографічна байка.

Понеділок, 3. серпня 1936.

Відень (506,8) 13.16, 19.20 Олімпійський репортаж, 17.30 Пісні й арії, Ервальд меццосопран. Ленберг барит., 20.00 Веселі авст. - нар. мельодії у вок. виконанні, **Братислава** 298,8) 17.15 Слов. народні мельо і, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 17.40 Форт. ресітайль, 19.10 „Орфей у пеклі“ оп. Офенбаха, 20.50 Камер. твори Бетовена, **Париж** (1648) 11.00, 12.15, 13.00 Симф. музика, 20.00 Вок. концерт, 20.45 Симф. концерт, **Білгород** (437,3) 17.20 Сп. ресітайль, 19.50 Нар. пісні, 20.30 „Адіе Мімі“, оп. Бенацького. **Берлін** (356,7) 8.00 З часів Моцарта, орх. конц., 10.00, 16.00 Розр. музика, 15.00 Кам. концерт, 20.00 „Веселі кумоньки з Віндсору“ ком. оп. Ніколяи, **Кенігсвустергавзен** (1571) 8.00, 14.00 Музика, 9.00 Солісти, 17.40 Народні пісні, 18.00 Розр. музика, **Будапешт** (549,5) 12.05 Концерт, 13.50 Спів, 18.45 Форт. ресітайль К. Бартока, 21.00 Циг. музика, **Мілянно** (368,6) 11.30 Попул. музика, 20.45 „Катря танцюристка“ оп. Гільберта, **Рим** (420,8) 18.50 Легка музика, 20.40 Форт. ресітайль Віго дя Вольпе.

Вівторок, 4. серпня 1936.

Відень (506,8) 10.45 Орг. музика, 13.15 Олімп. репортаж, 15.40 Оп. арії Нікель-Мусіль сопр., форт., 22.10 Пісні й арії, **Прага** (430,2) 17.15 Концерт д-дур Моцарта на флет і орх.. 18.15 Шуманові пісні й дуети, 19.30 Муз. розривки, **Париж** (1648) 11.00 Симф. музика, 20.00 Півн. Африка, словно-муз. авд., 22.45 Танк. музика, **Білгород** (437,3) 17.20 Спів, 20,20 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 8.00, 10.00, 13.00 Музика, 15.00 Ловецькі пісоньки, 15.30 Форт. ресітайль, 19.30 Пісні Гуг. Вольфа, Гінстер сопр., 20.56 Веч. музика, танки й пісні ріжних народів, **Кенігсвустергавзен** (1571) 9.00 Вес. мельодії, 12.00 Баварські пісні й мельодії. 20.10 Нар. музика. **Будапешт** (549,5) 12.05 Циг. музика, 17.00 Сальон. музика, 20.00 Камер. музика, **Мілянно** (368,6) 13.20 Легка музика, 20.45 „Ле ноте де Зораіна“ оп. Монтемеція, „1001 ніч“ хореогр. казка Сабата, **Рим** (420,8) 16.40 Розр. музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 2. серпня 1936.

8.00, 11.57 Сигнал часу, 8.03, 14.30 Авдиція для села, 8.45 Ранішній денник, 9.00 Ріжні мельодії — з гр. пл., 10.00 Передання прапору, 11.00 Польська творчість з гр. пл., 11.45 Людина, яка купила образ, 12.03 Музичний поранок, 15.00 Обрядовий народній рік, 15.20 Концерт з гр. пл., 15.25 Реклама Р.Р.О., 15.30 Репортаж з життя, 17.00 Концерт солістів, 17.30 З XI. Олімпіяди в Берліні — біг на 10.000 метрів, 18.05 „Підвечірок при мікрофоні“ — концерт, 19.55 Скрип. ресітайль, 20.25 Легіонова поезія, 21.00 Оливна галузка. 21.45 Легка музика 22.00 Вісти з XI. Олімпіяди у Берліні 22.30 Спортові вісти, 22.35 Танк. музика

Понеділок, 3. серпня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник. 7.35 Трохи інформації, 7.40 Квінтет Г. Гольда з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Сусп. гутірка, 12.05 1 дюк; „Орфей і Евридика“ у вик. М. Ольшевської з гр. пл., 12.13 Полудн. денник, 12.23 Квінтет, 14.30 Година спогадів, гр пл., 15.30 Госп. вістки, 15.45 Про павука, що в голоду зїв власну сітку, оповідання для ст. дітей, 16.00 „Шлем з громади: Смак спільної виправи, 17.00 Концерт орх., 17.50 Королівська риба пструг, 18.00 Скрипковий ресітайль у супр. форт., 18.20 Сатирична поезія, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Реклям. концерт, 18.50 Актуальна ґутірка, 19.00 Вояцька гутірка, 19.30 Смичк. квартет д-моль оп. 64 Глазунова, 20.00 Дуети та пісоньки, 20.30 Легенди Косцюшка й легенда Пілсудського, 20.45 Веч. денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Концерт орх., спів, рецитації, 22.00 Трансмісії та вістки з XI. Олімпіяди в Берліні, 22.30 Спортові вістки, 22.35 Спів. ресітайль Ант. Комана, 23.00 Закінчення авдиції.

Вівторок, 4. серпня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Концерт орх., 7.20 Ранішній денник, 7.30 Програма, 7.35 Трохи інформацій, 7.40 Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Сібеліюс: Фінляндія, гр. пл., 12.13 Полудневий денник, 12.23 Концерт камер. орх., 14.30 При чорній каві, гр. пл., 15.30 Господарські вістки, 15.45 Трансм. з XI. Олімпіяди в Берліні, 16.05, 17.40 Скринька ПКО, 16.20 Світ рослин у музиці, І. Ільницька сопран; флет, форт., 16.45 Гетьман Ів. Тарновський і бій під Обертином, 17.00 Концерт симф. орх., 17.50 Хвилина ботаніки у придорожному рові, 18.00 Сільва рерум, 18.05 „Чудодійний кристал“ опов. для дітей, 18.15 Зі Львова під Кельці, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Реклям. концерт, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Форт. ресітайль, 19.30 „Івась“ опера Вол. Желенського; у перерві ок. год. 20.50 Веч. денник. Актуальна гутірка, 21.40 Чого сподіємося від молодого покоління, 22.00 Трансмісії і вістки з XI. Олімпіяди з Берліна, 22.30 Спортові вістки, 22.35 Танкова музика, 23.00 Закінчення авдиції.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельги бельг. 89.73—89.30, Дол. американські 5.31.50 — 5.28.50, Дол. канад. 5.29.50 — 5.26.50, Фльорени голянд. 361.17 — 359.45, Франки фр. 35.08 — 34.92, Франки шв. 173.59 — 172.75, Фунти англ. 26.67 — 26.51, Ґульдени данціґські 100.20 — 99.80, Корони чеські 20.20—19.80, Корони данські 119.04, 118.20, Корони норв. 138.98—133.00, Кор. шв. 137.48—136.45, Ліри італ. 35—33, Марки фінл. 11.76—11.60, Марки нім. 145 — 140, Пезети еспан. не нотовані, Шил. австр. 99 — 95, Марки нім. срібні 152—147.

Акції

Банк Польський 95, Цукор 28. Вугіль 13, Норблін 56, Стараховичі 30—30.50.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 62, 4 прем. дол. 47.50 7 стаб. 45.

Заставні листи.

4 і пів проц. Гіпот. 40—40 і пів прц.; 4 прц. Гіпот. 37 і пів — 38 прц.; 5 прц. Гіпот. 45 і пів — 46 прц.; 4 і пів Т.К.З. 40—40 і пів прц.; 4 прц. Т.К.З. 37—37 і пів прц.; 4 і пів л. з. Б.Г.К. 61—61 і пів прц.; 4 прц. л. з. Б.Г.К. 61—61 і пів прц.; 4 і пів прц. Ком. Б.Г.К. 49 прц; Кол. Б. Г. К. 43 і пів — 44 прц.

Долярівка 47—48; 3 прц. прем. 1. ем. 61—62; 3 прц. прем. 2. ем. 60—60 і пів.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 1. серпня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок.
1 без опакування . . . . 2.35 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням 2.40 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет . . . . 2.40 „
1 л. молока від 10. VII . . . 0·14 „
1 к. яєць . . . . 2.55 „

Тенденція на масло сильна, на молоко і на яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 31. VIII. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Курята 1. кл. щойно від 0.80 кг. вгору 1.05 „
Кури без остріг 1. кл. 0.90 „
Качки молоді, товсті 1. кл. 1.00 „

Ціни денні.

Приймає птицю тільки першої кляси. Гірших сортів рішуче не приймає.

ОПОВІСТКИ.

30-літній зїзд товаришів-матуристів коломийської гімназії з 1906 р. відбудеться дня 20. серпня 1936 р. в Коломиї з таким самим порядком дня, як останній 25-літній, Зголошуватися на адресу: Дм. Николишин, Коломия, Дідушицьких 24. 2459 1-2

Філія „Просвіти“ у Бібрці шукає організатора. Зголошення з відписами свідоцтв і почт. маркою на відповідь до дня 10. серпня ц. р. 2452

На викуп Укр. Городу „Сокола Батька“ зложив через Адм. „Діла“ Нестер Петро з Люблина зол. 2.—

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів